Ἀριθ. 675 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 4 Δεκεμβρίου 1888.

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ
ΥΠΟ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 674).

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΤΥΧΑΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΛΓΙΝ, 1806—1816.

1

Ἀποφυλάκισις Ἔλγιν.—Κρίσεις Ἄγγλου ἀρχαιολόγου περὶ τῆς τεχνικῆς ἀξίας τῆς συλλογῆς.-Ὑπόμνημα Ἀμιλτων.—Οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι Ἔλγιν.—Ἀπόπειραι πρὸς πώλησιν τῆς συλλογῆς.— Διαμφισβήτησις τῆς νομιμότητος τῆς κατοχῆς τοῦ Ἔλγιν.—Ἐπιστημονικὴ ἐξέτασις τῆς συλλογῆς.—Κρίσις Βισκόντη.

Ὁ Ἔλγιν ἐλευθερωθεὶς τῶν φυλακῶν τῷ 1806 ἐπελήφθη τῆς φροντίδος τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ συλλογῆς του, ἀνεζήτησε δὲ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας τῆς Γαλλίας τὰς κατασχεθείσας ἀρχαιότητας. Τετράκις δὲ οἱ βαρεῖς ἐκεῖνοι ὄγκοι μετεκινήθησαν, καὶ διεσπάσθησαν τὰ τεμάχια τῶν ἐκμαγείων, ὥστε ἐχρειάσθη πολὺς καιρὸς ν' ἀνευρεθῶσι καὶ ἀνασκευασθῶσιν. Ἐνῷ δὲ οὗτος τοσούτους πόνους καὶ κόπους κατέβαλε καὶ δαπάνας πρὸς καταρτισμὸν συλλογῆς ἐκ τῶν καλλίστων ἔργων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ διάσημος τότε ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρχαιολόγος καὶ φιλόλογος Ἄγγλος Πάϋνε Κνίχτ (Payne Knight), ὁ δωρεὰν προσενεγκὼν τὴν ἀρχαιολογικὴν συλλογήν του εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον, ἐκτιμηθεῖσαν ἀντὶ 50,000 λιρ. στερ., ἐξέφερε γνώμην ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ Ἔλγιν δὲν ἔχει ἀξίαν, ὡς συγκειμένη ἐξ ἔργων τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων! Ἀλλ' ἡ γνώμη του αὕτη ἀνῃρέθη τότε ὑπὸ πολλῶν, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ Βενιαμὴν Βέστ (West), διασήμου ζωγράφου Ἀμερικανοῦ, ἑνὸς τῶν ἐνθερμοτάτων θαυμαστῶν τῆς ἐλγινείου συλλογῆς. Ὁ Ἔλγιν ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν ἀνέθηκεν εἰς τὸν Ἀμιλτων νὰ γράψῃ ὑπόμνημα περὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως, ὅπως διαφωτίσῃ τὸ κοινόν, ὁ δὲ Ἀμιλτων ἔγραψε τοῦτο, καὶ ἐδημοσίευσε τῷ 1811 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Memorandum on the subject of the Earl of Elgin's poursuit, in Greece. Edimb. 1811, ὅπερ ἀνεδημοσιεύθη μετὰ προσθηκῶν μετά τινα ἔτη, μετεφράσθη δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ Γερμανικήν. Ἐν τῷ ὑπομνήματι τούτῳ ἐκθέτων τὰς ἐργασίας τοῦ Ἔλγιν ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀξίαν τῆς συλλογῆς δικαιολογεῖ συγχρόνως καὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀρχαιοτήτων, φέρων ὡς ἐπιχείρημα τὴν ἀπειλουμένην καταστροφὴν τῶν ἀρχαίων, καὶ τὸ προηγούμενον ὅτι καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ὁ Σοαζὲλ Γκουφιέ, ἔπραξαν τὸ αὐτό.

Ὁ Ἔλγιν ὡς ἐκ τῶν ὑπερόγκων δαπανῶν, ἃς ὑπέστη, καὶ ὡς ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐν Γαλλίᾳ φυλακίσεώς του, περιέπεσεν εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας. Μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Τουρκίας εἶχε δαπανήσει 36,000 λιρ. στερ., μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ὑπερόγκων ἐπὶ τρία ἔτη δαπανῶν πρὸς διάσωσιν τῶν κιβωτίων τῶν μαρμάρων εἰς Κύθηρα[1]). Διὸ ἐσκέφθη τῷ 1811 νὰ προσφέρῃ εἰς πώλησιν τὴν συλλογήν του εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν διὰ τὸ ἐν Παρισίοις Μουσεῖον τοῦ Ναπολέοντος. Ἀλλὰ κατόπιν ἀπηύθυνεν αἴτησιν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Κάτω Βουλῆς Κάρολον Ἄββοτ ζητῶν μόνον τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων του, ἅτινα ὑπελόγιζεν εἰς 62, 440 λίρ. στερλίνας. Ἀλλ' ἕνεκα τότε τῶν πολέμων εἰς οὓς ἦτο περιπεπλεγμένη ἡ Ἀγγλία ὁ Περσεβάλ, πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τοῦ θησαυροφυλακείου, ἐπρότεινε μόνον 30,000 λ. στ., ποσόν, ὅπερ ὁ Ἔλγιν ἐθεώρησεν ἀνεπαρκές. Κατέπαυσαν δὲ μετὰ 14 ἡμέρας αἱ περὶ ἀγορᾶς διαπραγματεύσεις.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἠγέρθη τὸ ζήτημα τῆς νομίμου κατοχῆς τοῦ Ἔλγιν· ἐὰν οὗτος ἦτο νόμιμος κάτοχος τῆς συλλογῆς ὡς ἰδιώτης, ἢ ἐὰν κατήρτισε ταύτην καὶ κατεῖχεν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ πρεσβευτοῦ. Ὁ Ἔλγιν ἀπήντησεν ὅτι τὸ τοιοῦτον ζήτημα ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ ἐν τῇ συνταγματικῇ Ἀγγλίᾳ, οὐχὶ δὲ καὶ προκειμένου περὶ Τουρκίας. Ἐπὶ τέλους ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐθεώρησε τὴν συλλογὴν ὡς ἰδιωτικὴν κτῆσιν. Ἐγένετο δ' ἐπίσης καὶ λόγος ὅπως ἡ συλλογὴ κατατεθῇ εἰς τὸ Βρεταννικὸν σχολεῖον

1) Micahelis der Parthenon σελ. 79.

(British Institution), πρὸς χρῆσιν τῶν τεχνιτῶν, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀπεκρούσθη.

Ἔκτοτε ἔμενεν ἡ συλλογὴ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Ἔλγιν ἐν τῷ μεγάρῳ Burlington-House, ὅπου κατέστησεν αὐτὴν οὗτος προσιτὴν εἰς πάντας τοὺς προσερχομένους ἀρχαιολόγους καὶ καλλιτέχνας, παρασχὼν τὴν ἄδειαν ν' ἀπεικονίζωσι καὶ νὰ μελετῶσι τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Πολλαὶ δὲ μελέται ἐξεδόθησαν ἐν περιοδικοῖς τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας περὶ αὐτῶν ἐν συνόλῳ καὶ κατὰ μέρη. Εὑρέθησαν δὲ καὶ τινες τῶν γραψάντων ὑποστηρίζοντες τὴν πεπλανημένην γνώμην τοῦ Πάϋνε Κνίχτ, ἀλλὰ πάντες οὗτοι ἐσίγησαν ὅταν ἐγνώσθη ἡ κρίσις καὶ ἡ γνώμη ἡ αὐθεντικὴ τοῦ ἐξόχου ἀρχαιολόγου Βισκόντη, καὶ ἡ τοῦ διασήμου γλύπτου Ἀντωνίου Κανόβα.

Ὁ Βισκόντη τῷ 1814 ἐκ Παρισίων, ὅπου διέτριβε μετέβη εἰς Λονδίνον, ὅπως ἰδῇ τὸ πρῶτον πρὸς σπουδὴν τὰ γλυπτὰ τοῦ Παρθενῶνος. Ἐν πρωτοτύποις εἶχε γνωρίσει μόνον ἐν μνήμα τῶν ἀναγλύφων, τὸ ὁποῖον ὁ Φωβὲλ εἶχεν ἀποκτήσει, εἶχε δὲ κατάσχει βραδύτερον ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, καὶ ὅπερ μόλις τῷ 1802 κατέληξεν εἰς τὸ Λοῦβρον. Δὲν περιεῖχον δὲ μέχρι τῶν χρόνων τούτων τὰ ἀρχαιολογικὰ Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης οὐδὲν ἔργον γλυπτικῆς ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐμνημόνευον ὡς τὰ ἄριστα. Ἤδη δὲ τὸ πρῶτον ὁ Βισκόντη ἐθαύμασεν αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην τοῦ Φειδίου ἐν πρωτοτύποις, καὶ ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Ἄμιλτων, ἣν οὗτος καὶ ἐδημοσίευσε, μετεφράσθη δὲ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς γλώσσας, ἐξ ἧς κατεδείχθη ἡ μεγίστη τεχνικὴ ἀξία τῶν ἔργων ἐκείνων, καὶ ἐξ ἧς ἔτι μᾶλλον ἐξηγέρθη ἡ κοινὴ περιέργεια καὶ ἡ χαρὰ τῶν σοφῶν καὶ καλλιτεχνῶν τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τῷ ὅτι εἶχον πλησίον αὐτὰ ταῦτα τὰ ἔργα τῆς γλυφίδος τοῦ Φειδίου. Ἐπανακάμψας δὲ ὁ Βισκόντη εἰς Παρισίους ὡμίλησε δημοσίᾳ τῷ 1815 περὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν γλυπτῶν ἔργων ἐν τῷ Γαλλικῷ Ἰνστιτούτῳ.

Ἐν τούτοις ἡ συλλογὴ ἔμενε διαρκῶς ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ Ἔλγιν. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἠθέλησε κατόπιν, καίπερ ἐν οἰκονομικῇ δυσχερείᾳ περιελθών, νὰ πωλήσῃ ταύτην εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν εἴτε τμηματικῶς, εἴτε ἐν συνόλῳ, διότι ἀπετύγχανεν οὕτω ὁ φιλόπατρις αὐτοῦ σκοπὸς τοῦ νὰ φανῇ δι' αὐτῆς ὠφέλιμος εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τῆς διαδόσεως τῶν καλῶν τεχνῶν.

Τῷ 1815 ἐγένετο νέα ἀρχὴ διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τούτων, ἃς ἐπανέλθωμεν πρὸς στιγμὴν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως μνημονεύσωμεν τελευταίας τινὸς πράξεως ἐνταῦθα τοῦ Λουζιέρη, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἔλγιν.

2.

Νέα ἀποστολὴ ἀρχαιοτήτων εἰς Ἀγγλίαν.—Σύστασις φιλομούσου ἑταιρίας.—Ἵδρυταὶ αὐτῆς.—Ἀλέξανδ. Χωματιανὸς Λογοθέτης.—Δωρεὰ ὡρολογίου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ Ἔλγιν.

Εἴδομεν προηγουμένως ὅτι τῷ 1803 ὁ Λουζιέρης ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγλίαν 29 κιβώτια ἀρχαιοτήτων. Κατὰ τὸ 1809 δὲ ὁ Βύρων διατρίβων ἐν Ἀθήναις ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ἐν Πειραιεῖ πλοῖον Ὑδραϊκὸν προσωρμισμένον πρὸς φόρτωσιν ἀρχαιοτήτων. Ἔκτοτε δὲν γνωρίζομεν μέχρι τοῦ 1811 ἑτέραν ἀποστολήν, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν λόγον ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι καὶ δὲν ἐγένετο, ἀφοῦ ὁ Λουζιέρης ἐν Ἀθήναις διαρκῶς εἰργάζετο πρὸς τοῦτο δαπάνῃ τοῦ Ἔλγιν. Καὶ εἶχε μὲν οὗτος ἐνωρὶς παύσει καταστρέφων τὰ γλυπτὰ τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλὰ διαρκῶς ἐνήργει ἀνασκαφὰς καὶ ἠγόραζεν ἀρχαιότητας, τῷ δὲ 1812 ἠδυνήθη νὰ *στείλῃ ἔτι εἰς τὸν Ἔλγιν 80 κιβώτια ἀρχαιοτήτων*, ποσὸν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, ὅπερ δεικνύει, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι τότε ἐν Ἀθήναις καὶ ὁ Φωβὲλ καὶ ὁ Γρόπιος καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι περιηγηταὶ ἀφῄρουν ἀρχαῖα, τὴν πληθὺν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὴν γενομένην ἀνηλεῆ ἁρπαγήν· δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐσάρωσαν τὴν γῆν τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ἀνέῳξαν φαίνεται τοὺς ὀφθαλμοὺς των οἱ κοιμώμενοι Ἀθηναῖοι βλέποντες τὴν ἀπογύμνωσιν τῆς πόλεως, καὶ ἀπεφάσισαν τὴν σύστασιν φιλομούσου ἑταιρίας, τῇ πρωτοβουλίᾳ τριῶν λογίων Ἀθηναίων τοῦ Ἰωάννου Μαρμαροτούρη, τοῦ Πέτρου Ῥεβελάκη καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Λογοθέτου Χωματιανοῦ, υἱοῦ τοῦ Σπυρίδωνος Λογοθέτου, τοῦ γνωστοῦ ἤδη ἡμῖν προξένου τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, ἧς σκοπὸς ἦτο ἡ καταβολὴ χρημάτων πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς ἔκδοσιν κλασσικῶν συγγραφέων, πρὸς βοήθειαν πτωχῶν μαθητῶν καὶ πρὸς «*ἀναζήτησιν παντὸς εἴδους ἀρχαιοτήτων*».

Εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἑταιρίας ταύτης, ὡς προείπομεν, ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος Λογοθέτης. Ἡ ἀναμιξις δὲ τούτου εἰς ἑταιρίαν μέλλουσαν ν' ἀντιστρατευθῇ βεβαίως εἰς τὸν πράκτορα τοῦ Ἔλγιν Λουζιέρην, τὸν τυγχάνοντα πάσης προστασίας ὑπὸ τοῦ οἴκου του, ἐμφαίνει ἢ ὅτι οὗτος εἶχε φρονήματα ὡς νεώτερος καὶ λογιώτερος ἀλλοῖα τῶν τοῦ πατρός του, ὅπερ δύσκολον νὰ παραδεχθῶμεν ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τοῦ πατριαρχικοῦ βίου τῶν οἰκογενειῶν, καθ' ὃν ὁ πατὴρ ἐπεβάλλετο εἰς τὸν υἱὸν ὡς δεσπότης, ἢ ὅτι ἡ ἀγγλικὴ ἐπίδρασις ἐν Ἀθήναις εἶχεν ἀπολέσει πολὺ τῆς δυνάμεώς της, ἢ ὅτι ἔπαυσε καὶ τοῦ Ἔλγιν καὶ τοῦ Λουζιέρη τὸ μέγα διαφέρον πρὸς ἀπόκτησιν ἀρχαιοτήτων, κορεσθέντων ἐξ ὁλοκλήρων φορτίων. Παραδεχόμεθα

μᾶλλον τὸ τελευταῖον. Ἄλλως δὲ ὁ Χωματιανὸς δὲν ἦτο ἴσως καὶ φιλελευθέρου φρονήματος ἔμπλεως, διότι μόνον οἱ ἱδρυταὶ Μαρμαροτούρης καὶ Ῥεβελάκης ἦσαν μεμυημένοι εἰς τὰ τῆς φιλικῆς ἑταιρίας οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Χωματιανός. Ὁ δὲ Σουρμελὴς τοῦτο ἱστορῶν, δικαιολογεῖ διὰ τοῦ ὅτι ἦτο νέος ἔτι καὶ ἀνῆκεν εἰς οἶκον προστατευόμενον ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας [1]).

Καὶ ὁποῖα μέν τινα ἔπραξεν ἡ ἑταιρία ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων ἀγνοοῦμεν, ἀλλὰ βεβαίως ὄχι μέγα τι. Ὁ Φωβὲλ, καὶ ὁ Γρόπιος ὁ πρόξενος τῆς Αὐστρίας, καὶ ὁ Λουζιέρης ἐξηκολούθουν τὸ ἔργον των. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ κατὰ φορτία ἀποστολὴ ἀρχαιοτήτων διεκόπη, περιορισθεῖσα εἰς μικρότερα ἀντικείμενα· καὶ δὲν ἔχομεν μὲν τούτου ῥητὴν μαρτυρίαν ἀλλ' εἰκάζομεν ἐκ τοῦ δώρου, ὅπερ ὁ Ἔλγιν ἔκαμε πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ μεγάλου ὡρολογίου τῷ 1814, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἤρχισε, ὡς περὶ κατηρτισμένης ἤδη μεμεγάλης συλλογῆς, διαπραγματεύσεις πρὸς πώλησιν.

Περὶ τοῦ εἰρημένου ὡρολογίου, ὅπερ ἐλειτούργει μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς 8 Αὐγούστου τοῦ 1884 ἐν μέσῃ τῇ παλαιᾷ ἀγορᾷ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, εἰς τὸ ὕψος ὑψηλοῦ τετραγώνου πύργου, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μάθωμέν τι πλειότερον τοῦ ὑπεμφαινομένου ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῆς.

Tomas Comes
de Elgin
Athenien. Horol. D.D.
S.P.Q.A erex. colloc.
A. D. MDCCCXIV.

Ἤτοι «Ὁ Θωμᾶς κόμης Δὲ Ἔλγιν δῶρον δέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις ὡρολόγιον, ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ πολῖται ἤγειραν καὶ ἔστησαν ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1814». Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Ἔλγιν μόνον τὸ ὡρολόγιον ἔδωσεν ὁ δὲ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἔκτισε τὸν πύργον ἐφ' οὗ ἐτέθη τὸ ὡρολόγιον, ἐπιστατοῦντος βεβαίως τοῦ Λουζιέρη.

Ὁ πύργος οὗτος τοῦ ὡρολογίου ἵστατο ἄθικτος ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἐπὶ 70 ἔτη, ὅτε τὴν ἑσπέραν τῆς 8 πρὸς τὴν 9 Αὐγούστου τοῦ 1884 κατέπεσεν ὑπὸ τῆς καταστρεψάσης τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὴν ἀγορὰν πυρκαϊᾶς.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐν Ἀθήναις ἐργασίαν τοῦ Ἔλγιν ἐπανερχόμεθα ὅπως ἀνεύρωμεν αὐτὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ εἴδομεν τὸ τέλος τῆς τύχης τῆς συλλογῆς αὐτοῦ.

3.

Ἔναρξις νέων διαπραγματεύσεων πρὸς πώλησιν τῆς συλλογῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν.—Διακοπὴ αὐτῶν.—Κρίσεις Κανόβα.—Διέγερσις τῆς κοινῆς περιεργείας καὶ τῶν φιλοτέχνων.

Εἴχομεν εἰπεῖ ὅτι τῷ 1815 ἐπανελήφθησαν αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Ὄντως δὲ τῇ 21 Μαρτίου 1825 ὁ Ἄμιλτων ἀπηύθυνεν αἴτησιν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς Ἄββοτ, ὄντα καὶ μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Βρεταννικοῦ μουσείου, ζητῶν νὰ ὁρισθῇ θέσις διὰ τὴν συλλογὴν ἐν τῷ Μουσείῳ. Ὁ δ' Ἔλγιν, ἐκ τούτου ὁρμηθείς, ἐπισήμως ἐζήτησεν ἀπὸ τῆς Κάτω Βουλῆς τῇ 8 Ἰουνίου ὅπως ἡ πολιτεία ἀποκτήσῃ τὴν συλλογήν του ἐπὶ τιμῇ ὁρισθησομένῃ ὑπὸ ἐπιτροπῆς· καὶ ἐγένετο μὲν τότε δεκτὴ ἡ γνώμη αὕτη, ἀλλ' ὅτε τῇ 15 Ἰουνίου ἐπροτάθη εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ἐπολεμήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἔλγιν, οἵτινες κυρίως ἐστηρίχθησαν εἰς τὸ ὅτι οὗτος δὲν ἦτο νόμιμος κάτοχος τῆς συλλογῆς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀναβολὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ κοινοβουλίου μέχρι τῆς 12 Ἰουλίου, καὶ τὰ ἐπελθόντα μεγάλα πολιτικὰ γεγονότα τοῦ μηνὸς τούτου (Μάχη τοῦ Βατερλῶ. Εἴσοδος Ἄγγλων καὶ Πρώσσων εἰς Παρισίους. Παράδοσις Ναπολέοντος·) διέκοψαν τὴν ἐξακολούθησιν πάσης περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων σκέψεως. Ἀλλ' ὁ Ἔλγιν καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετεχειρίσθησαν ἐπ' ὠφελείᾳ τὸν χρόνον τοῦτον, διότι ὁ Ἄμιλτων ἐξέδωκεν ἐκ δευτέρου τὸ ὑπόμνημά του περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων, ἐν ᾧ προσέθηκε καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὰς τοῦ Βενιαμὴν Βέστ καὶ τοῦ Βισκόντη. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἔτι μᾶλλον ὕψωσε τὴν φήμην καὶ τὴν ἀξίαν τῆς συλλογῆς ἦτο ἡ ἄφιξις ἐκ Παρισίων εἰς Λονδίνον τοῦ Κανόβα, τοῦ διασημοτέρου γλύπτου τῶν χρόνων τούτων, χαίροντος παγκόσμιον φήμην, προσκληθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ γλύπτου Ῥόσση, ὅπως ἰδῇ τὰ γλυπτικὰ ἐκεῖνα ἔργα.

Ὁ Κανόβα εἶχεν ὀλίγον γνωρίσει τὰ τῆς συλλογῆς ἐκ παραστάσεων τῶν τεχνιτῶν τοῦ Ἔλγιν καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἔλγιν, ἐπισκεφθέντος αὐτὸν εἰς Ῥώμην, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὴν συλλογὴν μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ἰδίοις ὄμμασιν. Εἰς Λονδίνον ἀπελθὼν κατελήφθη ὑπὸ ἀκράτου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς θέας τῶν θαυμασίων ἐκείνων γλυπτῶν ἔργων, ὧν ὅμοια οὐδὲν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Μουσείων τότε ἐκέκτητο. Τὸν δίκαιον δὲ αὐτοῦ θαυμασμὸν καὶ τὴν χαρὰν ἐξέθηκεν ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Ἔλγιν τῇ 10 Νοεμβρίου 1815, ἐχούσῃ οὕτως «Ἐπιτρέψατέ μοι, Μιλόρδε, νὰ ἐκφράσω τὰ αἰσθήματα τῆς ἐμῆς ζωηρᾶς εὐαρεσκείας, διότι εἶδον ἐν Λονδίνῳ τὰ πολύτιμα ἀρχαῖα μάρμαρα, ἅτινα ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκομίσατε. Δὲν ἠδυνάμην νὰ κορε-

1) Σουρμελῆ. Κατάστ. συνοπτ. τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

σθῶ βλέπων ἀδιαλείπτως ταῦτα· καίτοι δὲ ἡ διαμονή μου ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἔμελλε νὰ εἶνε βραχυτάτη, δὲν ἔλειψα τὸν ὀλίγον χρόνον, ὃν εἶχον νὰ διαθέσω, ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπω τὸ περίφημα αὐτὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Θαυμάζω ἐν αὐτοῖς τὴν πραγματικότητα τῆς φύσεως ἡνωμένην μετὰ τῆς ἀξίας τοῦ ὡραίου σχηματισμοῦ... Θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῆ ὅτι ἠδυνήθην νὰ ἰδῶ ἰδίοις ὄμμασι ταῦτα τὰ ἔξοχα καλλιτεχνήματα....»

«Μεγάλην ὑποχρέωσιν καὶ εὐγνωμοσύνην ὀφείλουσιν ὑμῖν, Μιλόρδε, οἱ ἐρασταὶ τῆς τέχνης καὶ οἱ καλλιτέχναι ἐπὶ τῇ πλησίον αὐτῶν μεταφορᾷ τῶν ἀξιομνημονεύτων τούτων καὶ θαυμασίων ἔργων τῆς γλυπτικῆς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐκφράζω ὑμῖν τὰς βαθυτάτας εὐχαριστίας μου.»

Τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον εἶχεν ἀγοράσει προηγουμένως τὴν μεγάλην ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν τοῦ Τώνλεϋ (Townley) ἐκ ῥωμαϊκῶν ἔργων, καθὼς καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ἀναγλύφων τῆς Φιγαλείας· ὁ δὲ Κανόβα συγκρίνων ταύτας πρὸς τὴν τοῦ Ἔλγιν εἶπεν ὅτι ἐὰν ἐκεῖναι εἶχον ἀμφότεραι ἀξίαν 15,000 λιρῶν στερλ. ἡ τοῦ Ἔλγιν εἶχεν 100,000.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κανόβα πρὸς τὸν Ἔλγιν, ἀποδημοῦντα τότε ἐν Παρισίοις, ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ τύπου, καὶ ἐγένετο γνωστὴ εἰς πάντας τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ καλλιτέχνας, οἵτινες ἔσπευδον εἰς Ἀγγλίαν ὅπως μυηθῶσι τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαίας τέχνης, καὶ ζητήσωσιν ἐκ τῆς γλυφίδος τοῦ Φειδίου ἔμπνευσιν καὶ φῶς.

Ἐμπνευσθεὶς δ' ὄντως ἐκ τῆς θέας τῶν ἐξόχων ἐκείνων ἔργων ὁ μέγας καλλιτέχνης Κανόβα ἐξ οὗ ἄρχεται σχεδόν, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἡ ἀναγέννησις τῆς γλυπτικῆς, κατενόησεν ὅτι τὸ ὡραῖον ἐν τῇ τέχνῃ ἔγκειται εἰς τὴν ἀληθινὴν παράστασιν τῆς φύσεως ἐν ἐκλογῇ. Πλήρης δ' ἐμπνεύσεως ἐπανακάμψας εἰς Ῥώμην ἔπλασε τὸ σύμπλεγμα τῆς Εὐσεβείας, ἐπεράτωσε τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὸ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῆς Θρησκείας, ὅπως διαιωνίσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Πάπα Πίου Ζ' εἰς τὴν Ἁγίαν Ἕδραν.

Ἐγερθέντος οὕτω πλειότερον τοῦ διαφέροντος τοῦ κοινοῦ ἤρχισε σφοδρὸς ἀγὼν διὰ τοῦ τύπου, ὑποστηριζόντων τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἔλγιν τὴν γνώμην τοῦ Πάϋνε-Κνίχτ, ἀλλὰ πλειότερα ἔγραψαν οἱ ὑπερασπισταί. Πραγματεῖαι ἐγράφησαν πολλαὶ ἀρχαιολογικαὶ εἰς πάσας τὰς γλώσσας, ἐλήφθησαν εἰκόνες καὶ ἔκτυπα, καὶ πᾶς ἱεροφάντης τῆς τέχνης μετέβαινεν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως μεταγγίσῃ εἰς τὴν πατρίδα του νέας γνώσεις. Εἶχον καταληφθῆ τὰ πνεύματα ὑπὸ ἀρχαιολατρείας καὶ θαυμασμοῦ, ἡ δὲ μελέτη τῆς ἱστορίας καὶ τῆς τέχνης τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἥτις εἶχεν ἀναγεννηθῆ μικρὸν πρὸ τῶν χρόνων τούτων ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Στούαρτ καὶ Ῥεβὲτ, ἔλαβε νέαν ἐπίρρωσιν καὶ δύναμιν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐταξείδευα εἰς Λονδῖνον. Ἦτο περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου μηνὸς καὶ αἱ δενδροστοιχίαι καὶ τὰ ἄνδηρα τοῦ Χάϊδπαρκ ἐπληροῦντο καθ' ἑκάστην ὀχημάτων, ἱππέων καὶ πεζοπορούντων. Ἔκκιον αἱ ἀκτῖνες τοῦ θερινοῦ ἡλίου καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκουράζοντο καὶ ἐφύσων ὑπὸ τὰ ἐλαφρότατα ἐνδύματά των, ἀλλὰ μεθ' ὑπομονῆς ἀξιοθαυμάστου ὑπήκουον εἰς τὸν συρμόν, ὅστις ἀπῄτει νὰ διέρχωνται τὴν θερμοτέραν τοῦ ἔτους ὥραν ἐν τῇ πνιγηρᾷ πόλει, ἐν ᾧ ἔξω αὐτῆς τὰ δάση καὶ οἱ λειμῶνες ἤνθουν μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐξέπεμπον τὴν δροσιστικὴν αὐτῶν εὐωδίαν.

Ἐν ἀπόγευμα περιεφερόμην εἰς τὸ Χάϊδπαρκ παρὰ τὸ πλευρὸν νεαροῦ τινος ζωγράφου, τοῦ Φρὰγκ Τζόνστων. Μόλις κατωρθοῦμεν νὰ διασχίσωμεν τὸ πλῆθος τῶν πεζοπόρων, οἱ ὁποῖοι βραδέως προχωροῦντες ἐκινοῦντο συνωθούμενοι ἐπὶ τῆς λεωφόρου.

Ὑπῆρχε βέβαια εἰς τὸ Χάϊδπαρκ καὶ ἄλλος καλλίτερος δρόμος, ὅπου τὸ πλῆθος δὲν ἦτο τόσον πυκνὸν καὶ ὅπου τὰ ὑπὸ κονιορτοῦ κεκαλυμμένα δένδρα παρεῖχον τοὐλάχιστον ὀλίγην δροσιστικὴν σκιὰν εἰς τὸν κεκοπιακότα παροδίτην, ἀλλ' ὁ σκοπός μου ἦτο νὰ ἔλθω καὶ νὰ παρατηρήσω.

Δι' αὐτὸ ἐκινούμην ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἐγγὺς τοῦ σμήνους τῶν κομψῶν ὀχημάτων καὶ τῶν ὑπερηφάνων ἵππων, οἱ ὁποῖοι ἐπροχώρουν ἔμπροσθέν μου, σχηματίζοντες ἀτελεύτητον σειράν.

Αἴφνης ἠσθάνθην ἐλαφρὰν πίεσιν εἰς τὸν βραχίονά μου καὶ ἤκουσα τὸν κ. Φρὰγκ ψιθυρίζοντα :— Ἰδέτε 'κεῖ τὸ ὄχημα ἐκεῖνο μὲ τοὺς λευκοὺς ἵππους, ἔχει καὶ οἰκόσημον εἰς τὴν θύραν του! Τώρα παρέκαμψε τὸ Βρούγχαμ—τώρα εὑρίσκονται ἀναμεταξὺ τὰ τέσσαρα μονόζυγα—ἀλλ' ἐκεῖ! Προσέξατε!

Πλήρης περιεργείας ἠτένιζον τὸν πυκνὸν κονιορτὸν καὶ — ἡ προσοχή μου ἀντημείφθη.

Ἐντὸς τῆς ἁμάξης ἐκάθηντο μόνον δύο ἄτομα. Εἷς κύριος, εἰς ὃν ἄλλως δὲν ἐπρόσεξα, καὶ εἰς τὸ πλευρόν του μία νεαρὰ κυρία, τόσον περικαλλής, ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε μία ἀγγλίς. Ἡ κατατομὴ τοῦ προσώπου της ἦτο εἰς ἄκρον τελεία καὶ σύμμετρος, ἐκάθητο δὲ μὲ ἀ-

περίγραπτον χάριν, περιτυλισσομένη ὑπὸ νέφους οὕτως εἰπεῖν, ἐκ λεπτοτάτων λευκῶν ὑφασμάτων καὶ μαύρων δαντελλῶν.

Ἀκριβῶς ὅτε παρήρχετο πρὸ ἡμῶν ἡ ἅμαξά της, ἐστράφη ἡ κυρία πρὸς ἡμᾶς, παρετήρησε τὸν φίλον μου καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτὸν δι' ἐλαφρᾶς κλίσεως τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ μειδιάματος τὸ ὁποῖον ἔτι μεγαλειτέραν λάμψιν ἀπέδωκεν εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς της. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἐξηφανίσθησαν εἰς τὸ πλῆθος.

Ὁ κύρ. Φρὰγκ ἐθώπευσε τὸν μύστακά του ὑπερηφάνως καὶ εἶπε :—Λοιπόν ;— Αὐτὴ ἡ ἐμφάνισις ἦτο πραγματικῶς ἐξαισία! ἀνεφώνησα ἐγώ. Τόσον μαγευτικὸν μικρὸν μέτωπον, τόσον λαμπρὰ μέλαινα κόμη, τόσον θαυμάσιοι ὀδόντες, τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ καὶ τοιαύτη μορφή! — ἀπὸ τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν μου εἶχε λάβῃ, ὑποθέτω, τὸ πρόσωπόν μου βλακώδη τινὰ ἔκφρασιν, διότι ὁ φίλος μου ἤρχισε νὰ γελᾷ καὶ εἶπε: — Νά, σεῖς εἶσθε ἐπὶ τέλους ἄνθρωπος, 'ποῦ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δείξῃ κάνείς καὶ κάτι νόστιμο! Ἡμεῖς ἐδῶ, σχεδὸν ὅλοι, τόσον εἴμεθα ἀναίσθητοι καὶ ἐξημβλωμένοι—καὶ τοῦτο εἶνε φυσικόν, ἀφ' οὗ ἔχομεν τόσην ἀφθονίαν καλλονῶν—ὁμολογῶ ὅμως, ὅτι ἡ λαίδη Βέγχαμ εἶνε, καθὼς εἴπετε, ἐξαίσιον φαινόμενον!

— Τὴν γνωρίζετε ;

— Ναί, εἶνε τώρα δύο ἔτη ἀφ' ὅτου πρώτην φορὰν προσεκλήθην εἰς τὴν οἰκίαν της, καὶ μάλιστα εἰς οἰκογενειακὸν συμβούλιον.

— Πῶς αὐτὸ εἰς συμβούλιον σεῖς ὁ ζωγράφος ;

— Μάλιστα. Ὁ λόρδος Οὐίλλιαμ ἔχει μίαν πολύτιμον εἰκόνα, μίαν μικρὰν Παναγίαν τοῦ Τιτιανοῦ. Γνωρίζετε ἴσως ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄγγλοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ ἀριστοκρατικώτεροι μεταξύ μας, ἐπιτηδευόμεθα ἐνδιαφέρον δι' ὅλα τὰ πράγματα. Ἀγοράζομεν ἀπὸ ἕνα οἱονδήποτε σημαντικὸν ζωγράφον μίαν μικρὰν εἰκόνα καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἠμποροῦμεν νὰ λέγωμεν: ἡ προσωπογραφία μου ὑπὸ τοῦ φὰν Δούν, τὸ ἀγυιόπαιδό μου ὑπὸ τοῦ Μουρίλλου κτλ. Ἐπίσης μὲ πολλὰ χρήματα ἀγοράζομεν ἓν εἰσιτήριον διὰ μίαν συναυλίαν εἰς τὸ Κρυστάλλινον Παλάτιον, καθήμεθα ἐκεῖ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους καὶ ἀκούομεν τὴν μουσικὴν τοῦ Χαῖνδελ καὶ τοῦ Γκλούκ, χειροκροτοῦμεν, βλέπομεν τοὺς γειτονάς μας καὶ ἀναφωνοῦμεν : Θεῖον! ἐξαίσιον! ἐνῷ κρυφίως χασμώμεθα ὑπὸ τὰ χειρόκτιά μας καὶ ἀνυπομόνως ἀναμένομεν τὸ τέλος τῆς μουσικῆς.—Ἔτσι ὅμως εἶνε· ὅπου κουτσαίνουν οἱ ἄλλοι, πρέπει νὰ κουτσαίνῃς καὶ σύ. Ἀλλ' ὁ λόρδος Οὐίλλιαμ κάμνει πραγματικῶς ἐξαίρεσιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Δὲν θέλω μὲ αὐτὸ νὰ εἰπῶ, ὅτι εἶνε ἐμβριθὴς γνώστης τῆς τέχνης, ἀλλ' ἔχει ἐνδιαφέρον δι' αὐτὴν καὶ διδάσκεται εὐχαρίστως, ἡ δὲ μυλαίδη εἶνε ἐνθουσιώδης θαυμαστὴς τῶν μεγάλων ζωγράφων.

«Ὁ μυλόρδος λοιπόν, καθὼς εἶπα, εἶχεν ἀγοράσῃ μίαν εἰκόνα τοῦ Τιτιανοῦ, τὴν ὁποίαν πολὺ ἐξετίμα καὶ αὐτὸς καὶ ἡ μυλαίδη. Ἔτυχεν ὅμως μίαν ἡμέραν νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ εἷς καλὸς φίλος καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν εἰκόνα. Κλίνει τὴν κεφαλὴν πρῶτα πρὸς τὰ δεξιά, ἔπειτα πρὸς τ' ἀριστερά, τὴν παρατηρεῖ διὰ τῆς χειρός, ὀπισθοχωρεῖ ὀλίγα βήματα, ἔπειτα προχωρεῖ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν εἰκόνα, καμμύει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τέλους ἀποφαίνεται μὲ μεγάλην σοβαρότητα, ὅτι ἡ εἰκὼν δὲν εἶνε πρωτότυπος, ἀλλὰ μόνον ἀπομίμησις καὶ ἀντιγραφὴ ἐπιτυχής.— Ὁ μυλόρδος ἐσυγχίσθη πολύ, ἡ μυλαίδη ὅμως ἠτένισε περιφρονητικῶς τὸν ἀδιάκριτον κριτὴν καὶ τῷ εἶπε κατὰ πρόσωπον, ὅτι ἦτο ὅλως ἀνίκανος νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ πράγματος τούτου— ὅπερ ἄλλως ἦν καὶ ἀληθές. Ὁ φίλος μας λοιπὸν τεχνοκρίτης ἔσπευσε νὰ τοὺς ἀποχαιρετήσῃ καὶ ἔκτοτε δὲν προσεκλήθη πλέον εἰς τοῦ μυλόρδου. Εὐθὺς τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθεν οὗτος εἰς τὴν λέσχην διὰ νὰ μ' εὕρῃ καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ ὑπάγω μαζῆ του καὶ νὰ τῷ εἰπῶ τὴν γνώμην μου περὶ τῆς εἰκόνος. Εὐχαρίστως ἐδέχθην τὴν πρόσκλησίν του καὶ μετ' ὀλίγον εὑρισκόμην εἰς τὴν οἰκίαν του. Μὲ συνέστησεν εἰς τὴν μυλαίδην, ἡ ὁποία, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἰς τὴν οἰκίαν εἶνε πολὺ ὡραιοτέρα παρὰ εἰς τὸν περίπατον, καὶ οἱ δύο μὲ ὡδήγησαν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου εἶνε ἀνηρτημένη ἡ εἰκών. Ἔπρεπε νὰ ἰδῆτε τὸ δωμάτιον τοῦτο! Οἱ τοῖχοι καλύπτονται ὑπὸ χρυσῶν ταπήτων, πρὸ τῶν μεγάλων παραθύρων πρὸς τὸ μέρος τοῦ κήπου κρέμανται βαρέα, πράσινα μεταξωτὰ παραπετάσματα, τὰ ἔπιπλα εἶνε ἀριστουργήματα τῆς τορνευτικῆς, μὲ μωσαϊκὰ κοσμήματα, κτλ. Καὶ ἀπέναντι τῆς μεγάλης οὐρανοφόρου κλίνης, ἐπὶ ἰδιαιτέρας θέσεως, ἵσταται ἡ Παναγία τοῦ Τιτιανοῦ, ἀρκετὰ μικρὰ—τόση περίπου—ἀλλ' ἀνεκτίμητος ἀδάμας!—Ἡ μυλαίδη εἶχε σταθῆ ὄπισθεν τοῦ συζύγου της, στηρίξασα τὴν χεῖρά της ἐπὶ τοῦ ὤμου του· μὲ παρετήρει ἀτενῶς καὶ ὅτε ἐγύρισα καὶ εἶπον :—Σᾶς συγχαίρω διὰ τὸ ἀριστούργημα, τὸ ὁποῖον ἔχετε—ἐμειδίασε θελκτικώτατα καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα.

«Ἔκτοτε πολλάκις μὲ προσεκάλεσαν εἰς τὴν οἰκίαν των· ὁ μυλόρδος εἶνε ἀγαθὸς καὶ εὐπροσήγορος ἄνθρωπος, ἡ δὲ μυλαίδη—αἴ, αὐτὴν πλέον τὴν εἴδατε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος!

Διαρκούσης τῆς συνομιλίας εἴχομεν φθάσει εἰς πλαγινόν τινα δρόμον καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἡ ἕκτη ἤδη ὥρα, τὸ πλῆθος ἤρχισε βαθμηδὸν ν' ἀραιοῦται. Ὁ κ. Φρὰγκ ἐπροχώρει στρέφων διαρκῶς τὸν μύστακά του καὶ μειδιῶν καθ' ἑαυτόν.

— Τί συλλογίζεσθε τώρα ; τὸν ἠρώτησα.

— Θὰ σᾶς εἰπῶ τί συλλογίζομαι. Ἡ περὶ ἧς σᾶς εἶπον εἰκὼν τοῦ λόρδου εἶχε μίαν πα-

ράδοξον ἱστορίαν πρὶν τῇ ἐπιτραπῇ νὰ καταλάβῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τὴν σημερινήν της θέσιν.

— Αἴ, καὶ πῶς αὐτό;

— Ἡ ἱστορία εἶνε ἐκτεταμένη κ' ἐγὼ μόλις τὴν ἄνοιξιν τὴν ἔμαθα, ὅτε μίαν ἑσπέραν ἑκαθήμεθα ἀναπαυτικῶς περὶ τὴν ἑστίαν συνομιλοῦντες μετὰ τοῦ μυλόρδου. Εἶχεν ἔλθῃ ὁ λόγος περὶ Ἰταλίας, πινακοθηκῶν, κτλ., ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισεν ὁ λόρδος νὰ κάμνῃ διαφόρους ὑπαινιγμούς, ἡ μυλαίδη ἐγέλα καὶ τέλος μοὶ ἀφηγήθησαν, συμπληροῦντες ὁ εἷς τοὺς λόγους τοῦ ἄλλου, ἓν πολὺ περίεργον συμβεβηκός.

— Πολὺ διασκεδαστικὴ θὰ ἦτο βέβαια ἡ ἱστορία!

— Ἀναμφιβόλως, καὶ ἂν θέλετε, 'μπορῶ νὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ, ὅπως τότε τὴν ἔχω ἀκούσῃ καὶ ὅπως ἀργότερα τὴν συνέταξα μὲ τὴν φαντασίαν μου. Ἐλᾶτε τώρα μαζῆ μου νὰ ὑπάγωμεν ἕως τὸ ἄκρον τοῦ Χάιδπαρκ καὶ ἔπειτα τρώγομεν μαζῆ εἰς τὴν Λέσχην.

Καὶ ἔλαβον τὸν βραχίονα τοῦ κ. Τζόνστων, ὅστις ἤρχισε νὰ διηγῆται τὰ ἑξῆς:

Ὁ πατὴρ τοῦ λόρδου Οὐίλλιαμ εἶχε νυμφευθῆ μίαν πολὺ ὡραίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία ὅμως τὸν ἔκαμε πολὺ δυστυχῆ. Τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἔμενεν εἰς Παρισίους ἢ ἐταξείδευεν εἰς τὰ λουτρά, ἐνῷ αὐτὸς τὸ θέρος ἐπροτίμα νὰ μένῃ εἰς τὰ κτήματά του καὶ μόνον τὰ Χριστούγεννα ἤρχετο δι' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Λονδῖνον, ὅταν δὲν ἔμενε πλέον κανεὶς μέσα εἰς τὴν πόλιν. Εἶχον ἕνα μόνον υἱόν, αὐτὸν τὸν λόρδον Οὐίλλιαμ, ὁ ὁποῖος σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἔζη μὲ τοὺς διδασκάλους του, ἕως οὗ ἐστάλη εἰς Ὀξφόρδην. Εἶχε τὸν ἀφήσῃ ἡ μητέρα του καὶ παρεδόθη εἰς τὰς διασκεδάσεις της, καὶ ὁ πατήρ του, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐγίνετο μισανθρωπότερος, δὲν ἐφρόντιζε ποσῶς περὶ αὐτοῦ. Ὁ νεαρὸς Οὐίλλιαμ ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς ἀτυχίας καὶ φύσει ὢν σιωπηλὸς καὶ ἥσυχος, κατήντησε μὲ τὰ ἔτη καὶ αὐτὸς μελαγχολικὸς καὶ μισάνθρωπος. Δὲν εἶχε φίλους, δὲν ἐγνώριζε τὰς διασκεδάσεις καὶ ἡ μόνη μανία του ἦσαν ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μελέτη. Τὴν διέκοπτε μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐπὶ ὀλίγας ἑβδομάδας, ὅταν τὸ φθινόπωρον ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐξοχήν, διὰ νὰ κυνηγήσῃ καὶ νὰ ψαρεύσῃ.

«Εἰκοσιπέντε ἐτῶν ἦτο, ὅταν ἀπέθανον οἱ γονεῖς του, πρῶτον ἡ μητέρα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ πατὴρ εἰς τὴν ἐξοχικήν του ἔπαυλιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγίνε κληρονόμος περιουσίας, ἀσυνήθως μεγάλης καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἄγγλους, μὲ τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅλα τὰ θελήματά του καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλας τὰς ἰδιοτροπίας του.

«Ὁ κόσμος ἐπερίμενε τώρα ν' ἀνοιγῶσι πλέον αἱ ἐπὶ τόσον καιρὸν κλεισμέναι θύραι τῆς πατρικῆς του οἰκίας, ἐπερίμενε νὰ φανῇ τοὐλάχιστον ὁ μυλόρδος εἰς τὴν ὑψηλὴν κοινωνίαν καὶ ἀπὸ τοῦδε ἤρχισαν αἱ φρόνιμοι μητέρες μετὰ τῶν θυγατέρων των νὰ κάμνουν σχέδια περὶ τοῦ πλουσίου κληρονόμου, ἐλπίζουσα ἡ κάθε μία νὰ τὸν ἀγρεύσῃ—ἀλλ' εἰς μάτην ἦσαν αἱ ἐλπίδες των! ὁ μυλόρδος ἔμενεν ὅπου ἦτο. Ἐξηκολούθει τὰς μελέτας του μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἔβλεπε μὲ ὅλως ἀδιάφορα καὶ ἀπαθῆ βλέμματα.

«Ἀλλὰ μὴ ὑποθέσητε, ὅτι τάχα ὁ μυλόρδος μας ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἰδικήν τινα σπουδήν. Ὑπὸ τὸ ἥσυχον καὶ σεβάσμιον σχεδὸν ἐξωτερικόν του ἐκρύπτετο νοῦς ἀκαταπόνητος, ἐπιδιώκων μὲ ζῆλον ὁτὲ μὲν τοῦτο, ἄλλοτε δ' ἐκεῖνο, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἐπί τινα χρόνον ἐβυθίσθη εἰς ἱστορικὰς ἐρεύνας, ἐξεσκόνισεν ὅλα τὰ ἀρχεῖα καὶ ἤρχισε μάλιστα νὰ γράφῃ μίαν μονογραφίαν, ἓν δοκίμιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς τόσον συκοφαντηθείσης Μαρίας Στουάρτης. Αἴφνης ἐβαρύνθη ὅλην τὴν ἱστορίαν καὶ ἀντ' αὐτῆς τοῦ ἐκόλλησεν ἡ μανία νὰ σπουδάσῃ ἐπιμελῶς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἐγέμισε τὰ δωμάτιά του μὲ συλλογὰς ξηρῶν φυτῶν καὶ σουβλισμένων ἐντόμων καὶ ἔκαμνε τοιαῦτα χημικὰ πειράματα, ὥστε τὰ δάκτυλά του ὡμοίαζον μὲ δάκτυλα φωτογράφου. Αὐτὴ ἡ μανία διήρκεσε κάμποσον καιρόν, ἕως οὗ ἐσπέραν τινὰ περιῆλθον τυχαίως εἰς χεῖράς του τὰ ποιήματα τοῦ λόρδου Βύρωνος. Ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην ἔμεινεν ἄγρυπνος καὶ ἀνεγίνωσκε, τῇ δὲ ἐπαύριον πρωὶ κατεβίβασεν εἰς τὸ ὑπόγειον ὅλας τὰς χημικὰς καὶ βοτανικὰς συλλογάς του καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἀφιέρωσεν ὅλας τὰς ὥρας τῆς ζωῆς του εἰς τοὺς μεγάλους ποιητάς. Ἀργότερον ἐσπούδασε ξένας γλώσσας καὶ ἐσχετίσθη μὲ τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν φιλολογίαν.

«Μεταξὺ τῶν ἄλλων θησαυρῶν, ὅσους ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του, εὗρε καὶ μίαν συλλογὴν εἰκόνων, ἡ ὁποία περιεῖχε πολλὰ ἔργα τέχνης μεγάλης ἀξίας. Ὁ λόρδος Οὐίλλιαμ ἤρχισε νὰ ἐνδιαφέρηται καὶ περὶ αὐτῶν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀπέκτησεν ὄρεξιν νὰ ἰδῇ καὶ ἄλλας. Ἐπεχείρησε λοιπὸν περιοδείας διὰ τῶν Πινακοθηκῶν καὶ τῶν Μουσείων, ἐκράτει σημειώσεις καὶ ἀνεγίνωσκεν, ἐπεσκέπτετο τοὺς καλλιτέχνας εἰς τὰ ἐργαστήριά των καὶ τέλος, εἰκοσιεπταετὴς τὴν ἡλικίαν, ἀπεφάσισε νὰ ταξειδεύσῃ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— Δὲν ἐσκέφθη λοιπὸν ποτὲ ὁ μυλόρδος περὶ γάμου;

— Βέβαια, πολλάκις τῷ ἤρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ ἱδρύσῃ μίαν οἰκογενειακὴν ἑστίαν καὶ φέρῃ μίαν δέσποιναν τῶν θησαυρῶν του. Ἀλλ' ἡ

ἀνάμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τοῦ πατρός του τὸν ἐφόβιζε, πρὸς τούτοις δὲ καὶ αἱ νέαι πολὺ ἐκοπίαζον νὰ τὸν προσελκύσωσιν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι ἔφερον ὅλως ἀντίθετον ἀποτέλεσμα.

— Αἴ, καὶ ὕστερα;

— Αἴ, ὕστερα ἔφθασε τὸν Αὔγουστον τοῦ 186... Εἰς Ῥώμην. Κατ' ἐκείνην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν ἦσαν εἰς τὴν πόλιν μόνον ὀλίγοι ξένοι. Οἱ χειμερινοὶ ἐπισκέπται δὲν εἶχον φθάσει ἀκόμη καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶχον καταφύγει εἰς τὰ βουνά. Οὐδέποτε εἰς τὸν βίον του ἠσθάνθη ἑαυτὸν ὁ λόρδος τόσον καλά, ὅσον τώρα. Ἡ ἔρημος Ῥώμη ὡμοίαζε μὲ ἥσυχον καὶ ἀπέραντον μοναστήριον καὶ ἦτο καταλληλοτάτη νὰ δώσῃ τροφὴν εἰς τοὺς ῥεμβασμούς του καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μείνῃ βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του. Μὲ ἀργὰ καὶ μετρημένα βήματα διήρχετο τὸ Κολοσσεῖον, ἐπὶ ὥρας μακρὰς ἐκάθητο ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν καισαρικῶν μεγάρων, ἔκαμνε φιλοσοφικὰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ φθαρτοῦ πάσης γηΐνης δόξης καὶ ἐφαντάζετο τὸν ἑαυτόν του ἀπόλυτον κύριον καὶ ἰδιοκτήτην ὅλων ἐκείνων τῶν ἐξαισίων πραγμάτων. Φυσικῶς πάντοτε ἐπεσκέπτετο τὰς πινακοθήκας καὶ ἡ μόνη του εὐχὴ ἦτο νὰ μὴ ἔλθουν ποτὲ τὰ Χριστούγεννα, ὅτε, ὡς γνωστὸν συρρέουσιν ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν οἱ ξένοι εἰς τὴν Ῥώμην.

«Ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἐκεῖ ἄφιξίν του ἔμαθε τυχαίως, ὅτι ἔμελλον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς δημοπρασίαν τὰ κινητὰ κτήματα ἰταλοῦ τινος κόμητος, τοῦ ὁποίου οἱ κληρονόμοι, ἐξ ἀνεχείας, ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσι πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ μετατραπῇ εἰς μετρητά.

«Ὁ λόρδος Οὐίλλιαμ ἐπῆγεν ἐγκαίρως εἰς τὸ μέγαρον, ὅπου ἐντὸς δωματίων τινῶν ἦσαν ἐκτεθειμέναι αἱ διὰ τὴν δημοπρασίαν ὡρισμέναι εἰκόνες.

«Μεταξὺ πολλῶν μετρίας ἀξίας εὑρίσκοντο καί τινα ἔργα περιφήμων ζωγράφων, ὡς μία Μαγδαληνὴ τοῦ Καρόλου Δόλτση, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἤρεσεν εἰς τὸν μυλόρδον, μία προσωπογραφία τοῦ Ῥαφαὴλ καὶ τέλος ὁ μαργαρίτης τῆς συλλογῆς, ἡ μικρὰ ἐκείνη Παναγία τοῦ Τιτιανοῦ. Μόλις τὴν εἶδε καὶ ἀμέσως τὴν ἠρωτεύθη. Ἐσημείωσε τὸν ἀριθμόν της καὶ τὴν ἐπαύριον ἐνωρὶς κατέλαβε τὴν θέσιν του εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ πάσης θυσίας αὐτὸς νὰ γίνῃ κάτοχος τῆς εἰκόνος.

«Οἱ πλεῖστοι τῶν παρευρισκομένων ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀπαθανόντος, ἦσαν ὅμως ἐκεῖ καὶ μερικοὶ ξένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων διέκρινεν ὁ μυλόρδος πολλὰς μορφὰς συμπατριωτῶν του.

«Ἡσύχως ἐπερίμενε νὰ ἔλθῃ ἡ σειρὰ τῆς εἰκόνος καὶ τούτου γενομένου ἐσηκώθη βραδέως ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ προσέφερεν ἓν ποσόν. Αἴφνης ὅμως ἀπὸ τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς αἰθούσης ἠκούσθη μία ὀξεῖα φωνὴ καὶ προσέφερεν ἑκατὸν φράγκα περιπλέον. Στραφεὶς πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἠκούσθη ἡ φωνή, εἶδεν ὁ λόρδος ὅτι ὁ ἀντίπαλός του ἦτο Ἄγγλος. Ἐφόρει φαιὰ ἐνδύματα, εἶχεν ἐπίμηκες, κόκκινον πρόσωπον, ἐρυθρὰν ἐπίσης γενειάδα καὶ διαπεραστικοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμούς. Ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι δὲν εἶχεν ἀντικρύ του ἄνθρωπον τῆς τάξεώς του, ἀλλ' ὑπηρέτην, ὁδηγὸν καὶ ταχυδρόμον ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους σύρουν μαζῆ των εἰς τὰ ταξείδια οἱ εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι τῶν συμπατριωτῶν του. Ὁσάκις ὑποπτεύονται ὅτι μέρος τι εἶνε πλῆρες ἀνθρώπων, στέλλουν ἐκεῖ πρῶτον τοὺς ἀνθρώπους τούτους πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἐνοικίασιν ἀναπαυτικῶν οἰκημάτων. Εἰς αὐτοὺς ἀναθέτουν τὴν φροντίδα τῆς εὑρέσεως ἵππων διὰ μικρὰς ἐκδρομάς, τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀποσκευῶν των καὶ ἐν ἀνάγκῃ τοὺς στέλλουν εἰς περιφήμους τοποθεσίας καὶ εἰς μνημεῖα, τὰ ὁποῖα οἱ κύριοί των δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν, θέλουν ὅμως νὰ ἴδνε τὸ ὄνομά των σημειωμένον εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ταξειδίου των.

«Ἐνόησε λοιπὸν ὁ μυλόρδος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο τοιοῦτός τις ἀνιχνευτικὸς κύων, ἔχων διαταγὴν ν' ἀγοράσῃ τὴν ἐν λόγῳ εἰκόνα, ὡρκίσθη ὅμως νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὴν πάρῃ. Τὸν ἠτένισεν ἐπὶ στιγμὴν καὶ προσέφερεν ἀμέσως πεντακόσια φράγκα περιπλέον. Ὁ φαιὸς ἄνθρωπος ἐστενοχωρήθη προφανῶς, ἱδρὼς ἔρρεεν ἀπὸ τοῦ μετώπου του καὶ μὲ τὸ κιτρινωπὸν μανδήλιόν του ἤρχισε νὰ ἀερίζῃ τὸ κατακόκκινόν του πρόσωπον. Ἀπαθῶς ἐξηκολούθει νὰ προσφέρῃ περισσότερα ὁ μυλόρδος, ἕως οὗ τέλος ἔφθασεν εἰς τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας φράγκων, πλέον τῶν ὁποίων κανεὶς δὲν εὑρέθη νὰ προσφέρῃ.

«Ἕν, δύο—τρία! Πάντες ἐσιώπων. Ὁ φαιὸς κύριος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, ῥίψας κατὰ τοῦ μυλόρδου βλέμμα λύσσης. Ἀλλ' οὗτος ἵστατο ἀτάραχος, ἔδωκε τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσίν του καὶ παρήγγειλε νὰ τυλίξουν ἐπιμελῶς τὴν εἰκόνα, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, ὅπως στείλῃ ἐκεῖθεν ἄνθρωπον νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ οἴκημά του.

«Ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην διῆλθεν ὁ μυλόρδος θεωρῶν τὴν εἰκόνα του ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ἀναρτῶν αὐτὴν ἐναλλὰξ εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῶν τοίχων τοῦ δωματίου του καὶ τέλος τὴν ἀρῆκεν ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, ἀγνοῶν ποίαν θέσιν ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τὸ κειμήλιόν του.

«Τὴν ἐπαύριον, ἅμα ἐλούσθη, ἐκάθησεν ἀναπαυτικώτατα ἐπὶ τοῦ σοφᾶ του μὲ τὸν κοιτωνίτην καὶ τὰς ἐμβάδας, μὲ μίαν ἐφημερίδα εἰς τὴν χεῖρα, ἐν ᾧ ἔμπροσθέν του, ἐπὶ τραπέ-

ζης, ἤχνιζε τὸ τέϊον καὶ ἦτο παρατεθειμένον τὸ ἄφθονον ἀγγλικὸν πρόγευμα.

« Ἀντικρύ του, εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, εἶχε τοποθετήσῃ ἐπὶ ἕδρας τὴν εἰκόνα καὶ ὅτε ὁ ἥλιος ἔρριψεν εἰς τὸ δωμάτιον τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνάς του, ἔσυρε προσεκτικῶς τὸ παραπέτασμα πρὸ τοῦ παραθύρου, διὰ νὰ ἔχῃ τὸν κατάλληλον φωτισμὸν διὰ τὴν εἰκόνα του.

«Ὁ μυλόρδος σήμερον ἦτο πολὺ εὐδιάθετος, μεγαλοπρεπῶς ἐρρόφα τὸ τσάϊ του καὶ μεθ' ἡδονῆς ἐτραγάνιζε τὰ περίφημα παξιμάδια, τὰ ὁποῖα μὲ πολλὴν τέχνην ἔψηνεν ὁ ὑπηρέτης του· ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου ἀνέγνωσε τὸν «Χρόνον», ἄφησεν ἔπειτα τὴν ἐφημερίδα κατὰ μέρος, ἐθεώρησε τὴν εἰκόνα ἐπὶ ὀλίγην ὥραν, ἐμειδίασε χαίρων καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ ῥοφᾷ τὸ τσάϊ του.

«Ἐὰν εἶχεν ὀλίγην προαίσθησιν τί ἔμελλε νὰ τῷ συμβῇ μετ' ὀλίγον καὶ ὁποῖος κίνδυνος ἐπεκρέμματο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, δὲν θὰ ἦτο βέβαια τόσον ἥσυχος καὶ θὰ ἐνόμιζε τὸν ἑαυτόν του ὡς τὸν εὐτυχέστατον ἄνθρωπον ἐπὶ γῆς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τοὐλάχιστον θὰ ἐφόρει ἀντὶ τοῦ κοιτωνίτου καὶ τῶν ἐμβάδων τὰ καθημερινά του ἐνδύματα καὶ τὰ καθαρισμένα ὑποδήματά του, διὰ ν' ἀντεπεξέλθῃ πάνοπλος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλ' ὅπως εἶχον τὰ πράγματα, κατελήφθη αἰφνιδίως. Ἐὰν ἔπιπτε μία βόμβα καὶ ἐξερρήγνυτο εἰς τεμάχια μεταξὺ τοῦ χειρομηρίου, τοῦ τείου καὶ τῶν αὐγῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ μυλόρδος δὲν θὰ ἐτρόμαζε τόσον, ὅσον τώρα, ὅτε αἴφνης ἐκρούσθη ὁ κώδων, ἤνοιξεν ὁ ὑπηρέτης τὴν θύραν καὶ τῷ εἶπε :—Μία κυρία ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ τὸν μυλόρδον!

— Μία κυρία! ὁ μυλόρδος ἀφῆκε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὴν θέσιν του.— Ἐδῶ δὲν γνωρίζω καμμίαν κυρίαν! Τί εἴδους ὑποκείμενον εἶνε αὐτὴ ἡ κυρία;

— Ἄχ, μυλόρδε, εἶνε μία πολύ.—

Καὶ πρὶν προφθάσῃ ὁ ὑπηρέτης νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἡ μυλαίδη. Ἦτο καὶ τότε ὅσον σήμερον ὡραία, ἴσως ὀλίγον ῥαδινωτέρα καὶ λεπτοφυεστέρα. Ἐφόρει μαῦρα καὶ εἶχε τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ πέπλου. Ἐχαιρέτισε τὸν μυλόρδον μὲ ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν τῆς κεφαλῆς καὶ εἶπεν: —Ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἔχω τὴν τιμὴν μὲ τὸν λόρδον Οὐίλλιαμ Βέγχαμ...

Ὁ μυλόρδος κατένευσεν· ἵστατο εἰς τὴν σκοτεινοτέραν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ ἦτο κατακόκκινος, τοὐλάχιστον ἔτσι ἔλεγεν ἐσχάτως ἡ μυλαίδη ὅτι ἐφαίνετο, ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν τὴν εἶδεν.

— Ὀνομάζομαι λαίδη Μαρία Κλάρενδων— εἶπεν ἡ κυρία βλέπουσα τὸν μυλόρδον ἀσκαρδαμυκτεί. Παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε, ὅτι σᾶς ἐνοχλῶ τόσον ἐνωρίς, ἐπεθύμουν ὅμως ἀφεύκτως νὰ σᾶς ἰδῶ, ἐπειδὴ ἔχω νὰ ὁμιλήσω μαζῆ σας περὶ μιᾶς σοβαρᾶς ὑποθέσεως.

«Ὁ μυλόρδος κατένευσε καὶ πάλιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ προσφέρῃ κάθισμα εἰς τὴν ξένην, ἔσυρεν ἡ μυλαίδη μόνη της μὲ ἀπαράμιλλον χάριν ἓν τοιοῦτο πλησίον τῆς τραπέζης καὶ ἐκάθησεν. Ἔπειτα ἀφῄρεσε τὸν πέπλον της, ἐσταύρωσε τὰς χειροκτιοφόρους μικρὰς χεῖράς της καὶ ἤρχισε τὸν ἑξῆς διάλογον :

— Χθές, εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἠγόρασεν ὁ μυλόρδος μίαν μικρὰν εἰκόνα τοῦ Τιτιανοῦ;

Ὁ μυλόρδος κατένευσεν.

— Ὀκτὼ ἡμέρας πρὶν ἐκτεθῇ εἶχον ἀπόφασιν ἐγὼ νὰ τὴν ἀγοράσω. Δυστυχῶς μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῶ χθὲς ἡ ἰδία εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἔστειλα ὅμως εἰς τὴν θέσιν μου ἄνθρωπον.

«Ὁ μυλόρδος ἐνεθυμήθη τὸν φαιόχρουν κύριον μὲ τὸ κίτρινον μανδήλιον.

— Ὅλοι ἔλεγον, ὅτι ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνος δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὰς ἑξήκοντα χιλιάδας φράγκων· παρήγγειλα εἰς τὸν ἀντιπρόσωπόν μου νὰ προσφέρῃ ἕως ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἀντὶ πάσης θυσίας ἐγὼ ἤθελον νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα. Αὐτὸς ὅμως εἶχε τὴν ἀνοησίαν νὰ νομίζῃ ὅτι δὲν τῷ ἐπετρέπετο νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἀρ' οὖ ἅπαξ τῷ εἶχον εἰπῇ, ὅτι ἐγὼ ἤθελα νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα, ἔπρεπεν ἀντὶ πάσης τιμῆς νὰ τὴν ἀγοράσῃ!

«Ἡ μυλαίδη εἶχε κατακοκκινίσῃ καὶ ἠτένιζε τὸν μυλόρδον μὲ τοὺς μεγάλους της ἐκείνους καὶ μαύρους ὀφθαλμούς.

— Ἀλλ' εἰς τὸν ἄνθρωπόν σας εἴχετε εἰπῇ, μυλαίδη, νὰ προσφέρῃ μόνον ἕως ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκων.

— Ὦ Θεέ μου, ναί, ἐπειδὴ ὅλοι ἔλεγον, ὅτι ἡ ἀξία της δὲν ἤθελε φθάσει οὔτε τοῦτο τὸ ποσόν. Ἀλλ' ἀφοῦ τῷ λέγω, θέλω καὶ καλὰ νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα, ἔπρεπε νὰ μ' ἐννοήσῃ! Τώρα ἔγινε ποῦ ἔγινεν ἡ ἀνοησία· δι' αὐτὸ ἦλθα μόνη μου ἐδῶ, διὰ νὰ παρακαλέσω τὸν μυλόρδον νὰ μοὶ παραχωρήσῃ τὴν εἰκόνα εἰς τὴν τιμήν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ἠγόρασε.

— Μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται καθόλου· κ' ἐγὼ ἐκτιμῶ πολὺ τὴν εἰκόνα μου καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν χωρισθῶ.

« Ἡ μυλαίδη συνέστειλε τὰς ὀφρῦς καὶ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ μὲ περισσοτέραν θερμότητα:

— Ἀλλὰ μυλόρδε, ἐὰν σᾶς προσφέρω μεγαλείτερον ποσόν;..

« Ὁ λόρδος Οὐίλλιαμ ἔγινε πάλιν κατακόκκινος, αὐτὴν ὅμως τὴν φορὰν ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν. Ἐμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν μυλαίδην καὶ εἶπε : — Δὲν ἐκτιμῶ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν της, ἀλλ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα!

— Ἀλλὰ, μυλόρδε, ἀρ' οὖ σᾶς λέγω ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχή, ποῦ εἶδα αὐτὴν τὴν εἰκόνα, ἀπεφάσισα ἐγὼ νὰ τὴν ἀγοράσω καὶ ὅτι δὲν ἐπέτυχα τοῦτο μόνον καὶ μόνον ἕνεκα τῆς ἀνοησίας τοῦ χαμένου ἐκείνου ἀνθρώπου, θὰ παραδεχθῆτε νομίζω, τὰ δίκαιά μου ἐπ' αὐτῆς προνόμια! Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν θελήσητε νὰ παραδεχθῆτε τοῦτο, μυλόρδε, σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ μοὶ κάμητε ὅπως δήποτε αὐτὴν τὴν χάριν — ἄχ, δώσατέ μοι τὴν εἰκόνα!

« Ἡ μυλαίδη ἐσηκώθη καὶ ἦλθε πολὺ πλησίον τοῦ μυλόρδου· εἶχε κρεμάσῃ τὰς χεῖράς της καὶ τὸν ἔβλεπε μὲ τοὺς μαύρους της ὀφθαλμοὺς τόσον παρακλητικῶς, ὥστε μόνον κεκηρυγμένος μισογύνης, οἷος ἦτο ὁ μυλόρδος, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ τῇ ἀπαντήσῃ: — Ὄχι, μυλαίδη, αὐτὸ εἶνε τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον!

« Τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ εὐθὺς τὸ βλέμμα της ἔπεσεν ἐπὶ τῆς εἰκόνος, κειμένης ἐπὶ ἕδρας εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου.

— Ἀ, νά την! Καὶ ὁρμήσασα ἔπεσεν ἔμπροσθεν αὐτῆς εἰς τὰ γόνατα. Ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν ἔμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ἔπειτα ἀνεφώνησε: — Καὶ ὑπάρχει τι τελειότερον καὶ θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν εἰκόνα; Ἰδέτε τὸ φύλλωμα ἐκεῖ τῶν δένδρων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα κάθηται ἡ Παναγία, πόσον σκιερόν, πόσον γαλήνιον! Ὁπόσον θαυμαστὴ ἁρμονία! Ἡ Παναγία κρατεῖ τὸ τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐν ᾧ τῷ προσφέρει κεράσια ἡ γονυπετοῦσα Μαγδαληνή! Ἰδέτε ὅμως ἐκεῖ καὶ τὸν μικρὸν Ἰωάννην, εἰς τὸ πλάγι τῆς Παναγίας. Πόσον χαίρει καὶ αὐτὸς διὰ τὸν μικρὸν Χριστόν! Ὅπως ὅλα τὰ μεγαλείτερα παιδία, ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸς τὰ μικρότερα τόσον πολύ! Ἔπειτα καὶ εἰς τὸ βάθος ἐκείνη ἡ τοποθεσία! Εἶνε χρωματισμένη μὲ σκοτεινὰ χρώματα, καὶ ὅμως πόσον φαίνεται φωτεινὴ καὶ διαυγής!

« Ἐξέβαλε τὸ χειρόκτιον καὶ ἐκράτησε τὴν χεῖρά της πρὸ τῆς εἰκόνος.

—Ἀ, τώρα βλέπω πόσον λευκὸν φαίνεται τὸ χρῶμα τῆς Παναγίας· τόσον λάμπει καὶ ἀκτινοβολεῖ, ὥστε νομίζει τις τίποτε ἄλλο δὲν ὑπάρχει λευκότερον εἰς τὸν κόσμον. Ἄχ, ὁποῖον κάλλος, ὁποία τελειότης! — Αἴ, μυλόρδε, θὰ μοῦ τὴν ἀφήσετε;

« Ὁ μυλόρδος ὁμνύει μὲν τώρα, ὅτι οὔτε κἂν μίαν στιγμὴν τῷ ἦλθεν εἰς τὸ νοῦν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς μυλαίδης, πρὸς χάριν του ὅμως ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα· προτιμῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἐδοκίμασεν ὑπερανθρώπους ἀγῶνας ἕως οὗ κατορθώσῃ νὰ τῇ ἀποκριθῇ: — Ὄχι, μυλαίδη, λυποῦμαι κατάκαρδα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ χωρισθῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα.

—Αὐτὸς εἶνε ὁ τελευταῖός σας λόγος;

« Ὁ μυλόρδος κατένευσε.

«Τότε ἐσηκώθη ἡ μυλαίδη μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἔδηξε τὰ χείλη της, συνέστειλε τὰς ὀφρῦς, ἐχαιρέτισε τὸν μυλόρδον μὲ μεγαλοπρεπῆ σοβαρότητα καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν. Ἐκεῖ ἐστράφη ἅπαξ ἔτι, ἔρριψεν ἓν βλέμμα ἀκόμη ἐπὶ τῆς εἰκόνος καὶ ἐξηφανίσθη.

Φλ. *(Ἕπεται συνέχεια).*

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ο ΥΠΝΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΤΑ

Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ λειτουργῇ ὁμαλῶς καὶ χρησίμως, ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ ὕπνου· ἔχει τόσην ἀνάγκην αὐτοῦ, ὅσην ἔχει καὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, χωρὶς τοῦ ὁποίου παύει πᾶσα κίνησις, ἐκλείπει πᾶσα ζωή.

Ἀλλ' ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου τὸ γνωρίζομεν ὅλοι πολὺ καλά, οὐδ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας νὰ ἀποδείξῃ πρῶτος διὰ θεωρημάτων ἢ ἐπιστημονικῶν τεκμηρίων εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς « Ἑστίας» πόθεν ἀπορρέει αὐτὴ ἡ ἀνάγκη καὶ διὰ τί εἶνε τόσον ἀπαραίτητος. Συμφώνως ὅμως πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν ἐπαγγέλλεται ὁ τίτλος τοῦ παρόντος ἀρθριδίου, ἐπιθυμεῖ νὰ δώσῃ ὀλίγας τινὰς ὑγιεινὰς ὁδηγίας περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῶν ποτῶν, ὧν κάμνομεν πάντοτε σχεδὸν χρῆσιν, πλειστάκις δέ, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ κατάχρησιν.

Ὁ ὕπνος εἶνε τὸ πολυτιμότερον τονικὸν φάρμακον τοῦ ἐγκεφάλου. Ὑπάρχουν ἀσθένειαι τῶν νεύρων καὶ παθήσεις ἄλλων συστημάτων τοῦ ὀργανισμοῦ μας, τῶν ὁποίων μόνη σχεδὸν καὶ ἀποκλειστικὴ θεραπεία εἶνε ὁ ὕπνος.

Ὅπως καὶ εἰς καθὲν ἕκαστον φάρμακον συμβαίνει, οὕτω καὶ τοῦ ὕπνου ἡ δόσις πρέπει νὰ ἦνε ἡ ὀρθὴ καὶ πρέπουσα. Διότι ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι κοιμῶνται πάρα πολὺ ὀλίγον, καὶ ἄλλοι πάλιν, οἱ ὁποῖοι κοιμῶνται, ἃς εἴπωμεν, *νυχθημερόν*. Ἡ διάρκεια τοῦ ὕπνου πρέπει νὰ ἔχῃ γνώμονα τὴν ἡλικίαν ἑνὸς ἑκάστου ὑποκειμένου, εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι, προχωρούσης τῆς ἡλικίας, ἐλαττοῦται καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου.

Τὸ βρέφος, τὸ ὁποῖον θηλάζει ἀκόμη, πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ 20—16 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, τὸ παιδίον μέχρις ἡλικίας τριῶν ἐτῶν ἔχει ἀνάγκην τοὐλάχιστον 12 ὡρῶν ὕπνον, μέχρι δὲ ἡλικίας 10 ἐτῶν ὁ ὕπνος περιορίζεται καὶ αὐτὸς εἰς 10 ὥρας, ὁ νεανίας μέχρις εἰκοσαετοῦς ἡλικίας πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ 9 ὥρας τοὐλάχι-

στον, ἀπὸ ταύτης δὲ μέχρι τῆς γεροντικῆς ἡλικίας ἡ μέση διάρκεια τοῦ ὕπνου εἶνε 7 ὡρῶν, ἐν ᾧ οἱ γέροντες δύνανται ν' ἀρκῶνται καὶ εἰς πεντάωρον μόνον ὕπνον.

Πολλοὶ ἄνθρωποι κοιμῶνται πάρα πολύ. Ὁ μέγιστος φιλόσοφος τῆς Γερμανίας, ὁ Κάντιος εἶχε, φαίνεται, τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπ' ὄψιν καὶ διὰ τοῦτο εἶπέ που τῶν συγγραμμάτων του, ὅτι ἡ *κλίνη εἶναι ἡ φωλεὰ πολυαρίθμων νοσημάτων*. Καὶ εἶχε δίκαιον, διότι ὁ παρατεταμένος ὕπνος καθιστᾷ ὀκνηρὸν καὶ δυσκίνητον τό τε πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν.

Μεταξὺ τῶν σημερινῶν μας νέων εἰσεχώρησε, σὺν τῷ νεωτέρῳ φαίνεται πολιτισμῷ καὶ τῇ ἄλλῃ προόδῳ, καὶ ἡ κακὴ συνήθεια τοῦ νὰ κοιμῶνται μετὰ τὴν τράπεζαν. Ὁ ὕπνος διαρκούσης τῆς πέψεως εἶνε ἀνάρμοστος καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τοὺς νεαροὺς καὶ ὀργῶντας ὀργανισμούς, ἐν ᾧ εἰς τοὺς γέροντας ἀποβαίνει πολλάκις ζωογόνος καὶ ὠφέλιμος.

Ἐὰν οἱ νέοι αἰσθανθοῦν ποτε τὴν ἀνάγκην νὰ κοιμηθοῦν τὴν ἡμέραν, ας πράξωσι τοῦτο τοὐλάχιστον πρὸ τοῦ γεύματος.

Ὁ ὕπνος τῆς ὑγείας εἶνε βαθὺς καὶ ζωογόνος, ἄνευ δὲ τῆς ἰδιότητος ταύτης εἶνε σημεῖον ἀσθενείας καὶ πρὸ πάντων ἀσθενείας τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Διὰ τοῦτο καὶ τῶν πασχόντων τὰ νεῦρα ἡ μεγαλειτέρα καὶ συνηθεστέρα βάσανος εἶνε ἡ ἀϋπνία. Ὁ λαὸς λέγει ὅτι ὁ ὕπνος πρὸ τοῦ μεσονυκτίου εἶνε ἰδιαζόντως ὠφέλιμος εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ ἐπιστήμη δὲν εὗρεν ἀκόμη λόγους νὰ παραδεχθῇ ὡς ὀρθήν. Διὰ τί; Διότι ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ὕπνου ὠφέλεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς διαρκείας αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἐξαπλούμεθα ἐντὸς τῆς κλίνης. Ἄλλως, καθ' ἑκάστην ἠθέλομεν βλέπει πάσχοντας τὰ νεῦρα καὶ ἀσθενοῦντας τοὺς ἀρτοποιούς, τοὺς νυκτοφύλακας, τοὺς νοσοκόμους κλπ. οἱ ὁποῖοι τὴν νύκτα μὲν ἀγρυπνοῦν καὶ ἐργάζονται, εὑρίσκουν ὅμως τὴν ἡμέραν ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ κοιμηθῶσι.

Ἀλλ' ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα πίστις τοῦ λαοῦ δὲν στερεῖται ἀληθείας. Ἡ δὲ ἀλήθεια αὐτῆς ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι πᾶς ὁ ἐνωρὶς κοιμώμενος ζῇ βίον ὁμαλώτερον καὶ ὑγιεινότερον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὴν κλίνην του μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ κοιτὼν πρέπει νὰ ἦνε δωμάτιον εὐάερον καὶ εὐρύχωρον, ἐπειδή, διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου του, ὁ ἄνθρωπος μολύνει καὶ φθείρει τὸν ἀέρα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, ἑκὼν ἄκων, κατὰ διαλείμματα διέρχεται τὸ τρίτον μέρος ὅλης του τῆς ζωῆς.

Ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος οὐδέποτε πρέπει νὰ θερμαίνῃ τὸν κοιτῶνά του πλέον τῶν 10° Ρεωμύρου. Κατὰ τὸ πλεῖστον δέ, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ληφθῶσι προφυλάξεις τινές, φρονιμώτερον καὶ συμφερώτερον διὰ τὴν ὑγείαν μας εἶνε νὰ κοιμώμεθα μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ὑγιεινῆς αὐτοῦ. Φέρωμεν ἤδη τὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ποτά, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν ἡ πρόοδος καὶ ὁ πολιτισμὸς κατέστησεν ἀπαραίτητον καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα πλέον οὔτε κἂν νὰ φαντασθῶμεν τὴν ὕπαρξιν ἀνθρώπων καὶ κοινωνίας, μεθ' ὅλα ὅσα καὶ ἂν λέγωνται καὶ ἐνεργῶνται ἐν ἄλλαις χώραις, ἰδίᾳ δ' ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, κατὰ τῆς χρήσεως αὐτῶν.

Μᾶς εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον πόθεν προέκυψεν ἡ χρῆσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, πῶς διεδόθη βαθμηδὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον καὶ διὰ τί εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἠγέρθη ἡ μᾶλλον σύντονος ἐνέργεια καὶ πάλη κατ' αὐτῶν, ἐκεῖ ἀκριβῶς ἐπικρατεῖ καὶ ἡ μᾶλλον ἄκρατος καὶ ἀχαλίνωτος φιλοποσία.

Περὶ τοῦ φαινομένου τούτου δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ὁμιλήσωμεν, οὐδ' εἶνε οἰκεῖος ὁ παρὼν χῶρος πρὸς ἐκτενῆ μελέτην περὶ ποτῶν καὶ πολυποσίας. Κατ' ἀρχὴν ἡ χρῆσις αὐτῶν οὔτε ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς, οὐδ' ἀπεδείχθη ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον βεβαίως οὗτος ἀπὸ τῆς χρήσεως δὲν μεταπίπτει εἰς τὴν κατάχρησιν, ὅπερ δυστυχῶς συχνότατα καὶ συμβαίνει. Τὰ μᾶλλον ἀξιοσύστατα τῶν ἀλκοολικῶν ποτῶν εἶνε ὁ οἶνος καὶ ὁ ζῦθος, ἀβλαβῆ δὲ εἶνε καὶ αὐτὰ τὰ ἐνέχοντα πλεῖον οἰνόπνευμα, φθάνει μόνον νὰ μὴ περιλαμβάνωσι τὴν λεγομένην *Βρομορρακῆν* νὰ πίνωνται δὲ εἰς μετρίας δόσεις ἐν καιρῷ τοῦ γεύματος ἢ τοῦ δείπνου. Αἱ οὐσίαι αὐταὶ δὲν εἶνε θρεπτικαί, ὅπως ἐνομίζετο ἐσφαλμένως ἄλλοτε προκαλοῦν ὅμως ὁπωσδήποτε ποιάν τινα τόνωσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ἐρεθίζουσαι τὴν καρδίαν εἰς ταχυτέραν κίνησιν. Τὰ ἀρωματικὰ πνευματώδη ποτά, (Liqueres) τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τοῦ οἰνοπνεύματος περιέχουν καὶ ἄλλας οὐσίας, ἐπιβλαβεστάτας ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἶνε ἀνάξια πάσης συστάσεως, τὸ δηλητηριωδέστατον δὲ μεταξὺ αὐτῶν εἶνε τὸ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ παρασκευαζόμενον καὶ εἰς μυθώδη ποσὰ καταναλισκώμενον ἀψίνθιον.

Ἡ κατανάλωσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν πρέπει φυσικῶς νὰ ῥυθμίζηται ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος. Ἐὰν τις προηγουμένως ὑποβληθῇ εἰς κοπιώδη σωματικὴν ἐργασίαν ἢ ἐκτενεστέραν διανοητικὴν μελέτην, δύναται κατόπιν, χωρὶς νὰ φοβηθῇ βλάβην, νὰ πίῃ ζῦθον ἢ οἶνον πλέον τοῦ συνήθους, πάντοτε ὅμως χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὰ *ἐσκαμμένα*. Ποῦ δὲ κεῖνται τὰ *ἐσκαμμένα*, ἕκαστος ὀφείλει νὰ τὸ μάθῃ παρὰ τοῦ ἰατροῦ, οὐχὶ δὲ νὰ περιμένῃ παρ' ἡμῶν ἰδιαιτέραν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο συνταγήν, χάριν

τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, συχνὰ βασανιζόμενοι ὑπὸ τῶν νεύρων των, δὲν ὑποφέρουν τὸ οἰνόπνευμα καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὀφείλουν καὶ ἐντελῶς νὰ τὸ ἀποφεύγουν, ἄλλοι ὅμως πάλιν ὑπὸ τῶν νεύρων των ἄγονται εἰς τὴν πολυποσίαν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὸ φρενοκομεῖον!

Περὶ δὲ τῆς χρήσεως τοῦ τείου καὶ τοῦ καφφέ, σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τούτων ἡ πόσις ἀμφιβάλλεται ἂν φέρῃ βλάβην εἰς τὸ νευρικόν μας σύστημα. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι τοὺς νευρικοὺς καθιστῶσι τὰ ποτὰ ταῦτα νευρικωτέρους καὶ μᾶλλον εὐαλώτους ὑπὸ τῶν σοβαρῶν ἀσθενειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀρχῆθεν εἶνε ἐκτεθειμένος ὁ ἀσύντακτος καὶ ἀνάγωγος αὐτῶν ὀργανισμός.

Θ. Χ. Φλωρας.

ΑΓΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῇ νέον, ἀλλὰ μεγάλης ἀξίας συγγραφέα, τὸν Eugene Melchior de Vogüé, ὃν αἱ λαμπραὶ μελέται του περὶ τῆς ρωσσικῆς φιλολογίας ἰδίως κατέταξαν μεταξὺ τῶν πρωτίστων συγχρόνων Γάλλων λογογράφων. Τὸ ὕφος τοῦ Βογκέ, εὐρὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς ἄνευ ἐμφάσεως, συγκρίνεται δικαίως πρὸς τὸ ὕφος τῶν μεγάλων Γάλλων πεζογράφων, τοῦ Σατωβριάνδου ἰδίᾳ, ὅσοι δὲ ἀνέγνωσαν τὴν ἔξοχον μελέτην τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ περὶ τοῦ Γουλιέλμου Α', τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων» γλαφυρῶς δὲ μεταγλωττισθεῖσαν καὶ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» δὲν θὰ εὕρωσι τὴν σύγκρισιν ὑπερβολικήν. Εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* παρέχομεν σήμερον δεῖγμα τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ νέου *ἀθανάτου*, δημοσιεύοντες τὸ δραματικὸν διήγημά του, ὅπερ ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τοῦ ἐφετεινοῦ «Figaro Illustré».]

Κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον, εἴχομεν ἐξέλθει εἰς κυνήγιον ἐν τῷ κυβερνείῳ τοῦ Ριαζάν. Ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκυνηγοῦμεν ἀγρίας νήσσας ἐπὶ μεγάλου τινὸς τενάγους. Τὸ τέλμα ἐφαίνετο καταδήλως ὅτι ἦτο τεχνητὴ λίμνη, ἡ ὁποία εἶχε σκαφῆ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, πρὸς στολισμὸν τοῦ παραδείσου μεγιστάνός τινος. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐξαφανίσει ἡ φύσις. Κυρία τοῦ μέρους μετέβαλε τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τῆς λίμνης, ἰδιορρύθμως ἐξαλείφουσα τὰς εὐθείας γραμμὰς ὑπὸ πυκνὴν συστάδα καλαμώνων, ἰτεῶν καὶ λευκῶν. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τενάγους, ἀραιουμένης τῆς συστάδος, διέκρινέ τις ἀπωτέρω ἐπὶ κατωφερείας, μέγα καὶ ὀγκῶδες οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐν μέρει περιέθεεν ἠρειπωμένος περίβολος μετ' ἐπάλξεων. Τὸ φεουδαλικὸν ἐκεῖνο οἰκοδόμημα ἐκέντησε τὴν περιέργειάν μου, διότι οὐδέποτε εἶχον ἴδει ὅμοιον αὐτοῦ ἐν Ρωσσίᾳ. Ἐκτὸς τῶν ρωσσικῶν πόλεων αἱ λίθινοι οἰκοδομαὶ εἶνε σχεδὸν ἄγνωστοι. Οἱ μεγάλοι δὲ γαιοκτήμονες ἀρκοῦνται νὰ περιφράσσωσιν τὰς οἰκίας των δι' ἁπλοῦ φραγμοῦ ἐκ πασσάλων ἢ τὸ πολὺ διὰ περιβόλου ἐκ πλίνθων, ὑψουμένου μέχρις ἀναστήματος ἀνδρός! Τὰ ὑψηλὰ τείχη μετ' ἐπάλξεων ὑπάρχουσι μόνον πλησίον παλαιῶν τινων μοναστηρίων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε, κατὰ τὰς ταταρικὰς ἐπιδρομάς, ἐχρησίμευον ὡς φρούρια. Ὅταν λοιπὸν τὴν μεσημβρίαν συνηθροίσθημεν οἱ κυνηγοὶ διὰ νὰ προγευματίσωμεν, ἠρώτησα τὸν παρακαθήμενόν μου, κτηματίαν τοῦ τόπου, ἂν τὸ κτίριον ἐκεῖνο ἦτο ἀρχαία μονή.

— Παντελῶς μοῦ ἀπήντησε. Κυνηγοῦμεν εἰς τὰ κτήματα τοῦ Β...(1) Δὲν ἠκούσατέ ποτε τὴν ἱστορίαν τοῦ πύργου, τοῦ πρώτου αὐτοῦ κυρίου τοῦ διαβοήτου Βασίλη Ἰβάνοβιτς Β...; Εἶνε μία ἀπὸ τὰς θλιβερωτέρας ἀναμνήσεις τῶν χρόνων τῆς δουλοπαροικίας.

Εἶχον ἀόριστον γνῶσιν τῶν παραδόσεων, τῶν συνδυαζομένων πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Βασίλη Β..., ἑνὸς τῶν ἀγριωτέρων καὶ σκληροτέρων χωροδεσποτῶν, οἱ ὁποῖοι ἤκμασαν κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Α'., ἀλλ' ἐδυσπίστουν πρὸς τὰς παραδόσεις ταύτας, γνωρίζων διὰ ποίων ὑπερβολικῶν χρωμάτων οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς ἐξεικόνισαν τοὺς χρόνους τῆς δουλοπαροικίας. Ἡ τραχύτης τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας ἐμετριάζετο πάντοτε ἀπὸ τὰ πατριαρχικὰ ἤθη τῆς ρωσσικῆς ἀριστοκρατίας. Τὴν δυσπιστίαν ταύτην ἐξέφρασα πρὸς τὸν σύντροφόν μου.

— Ἔχετε δίκαιον, μοῦ ἀπήντησε, δὲν εἴμεθα τόσον σκληροί, ὅσον μᾶς παρέστησαν. Τὸ δόγμα ἦτο ἀπεχθές, ἀλλ' ἐφηρμόσθη πολὺ ἠπιώτερον ἢ πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ὁ τιμαριωτικὸς κώδηξ. Τὸ μεγάλον σφάλμα ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξεπολιτίσθημεν ἀργά, εἶνε ὅτι διετηροῦμεν τὰ ἤθη ταῦτα, ὅταν εἴχον καταστῆ πλέον ἀσυνήθη εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη εἶχε γείνει σεμνότυφος καὶ εὐκόλως ἐσκανδαλίζετο. Ἡ συνείδησίς της τὴν ἔτυπτε διὰ παλαιὰς ἁμαρτίας καὶ ἐξέσπασεν εἰς τὴν ῥάχιν μας. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἔχομεν καὶ μερικὰς λυπηρὰς ἐξαιρέσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλητέρα εἶνε ὁ Βασίλης Β... Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ αἰῶνος, ἐδιοίκησε τὸ διαμέρισμα τοῦτο ὡς κατακτητής. Θὰ εἶχα πολλὰ νὰ σᾶς διηγηθῶ περὶ τοῦ φοβεροῦ δεσπότου, ἂν ἐπανελάμβανα ὅλας τὰς διηγήσεις, τὰς ὁποίας ἀνετριχίαζα ἀπὸ φόβον ὅταν ἤκουα κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν. Μοῦ τὰς διηγεῖτο ὁ πατήρ μου, ὁ ὁποῖος ἦτο συνομήλικος καὶ γείτων του.

Ὁ Βασίλης Β... ἔζη ἐντὸς τοῦ λιθίνου αὐτοῦ περιβόλου, φρουρὰ δὲ λογχοφόρων τὸν ἐφύλαττεν. Οἱ στρατιῶταί του ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ σχοινιοῦ

(1) Ἐπειδὴ ἡ ἱστορία αὕτη μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν εἶνε ἀληθής, τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας, γνωστότατον ἐν Ρωσσίᾳ, ἀναγράφεται ἁπλῶς διὰ τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος.

καὶ τοῦ παλουκιοῦ,καὶ ἐξετέλουν χωρὶς ἀντίρρησιν ὅλας τὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις τοῦ αὐθέντου των. Ἓν ἀνέκδοτον ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφηρμόζετο ἡ συνοπτικὴ αὐτὴ δικαιοσύνη. Οἱ χωρικοὶ κάποιας μικρᾶς περιοχῆς,ἡ ὁποία συνώρευε μὲ τὰ κτήματά του, ἐστασίασαν ἐναντίον τοῦ δεσπότου των, ὁ ὁποῖος παρεπονέθη δι' αὐτὸ εἰς τὸν Β... «Πούλησέ μου τὸ κτῆμα σου καὶ ἐγὼ τοὺς βάζω γνῶσι,» εἶπεν ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς εἰς τὸν φίλον του. Ἡ ἀγορὰ ἔγεινεν ἀμέσως. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Β... μὲ τὴν σωματοφυλακήν του διευθύνθη κατὰ τῶν στασιαστῶν. Οἱ λογχοφόροι περιέζωσαν τὸ χωρίον, εἶχον δὲ διαταγὴν νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ περάσῃ οὔτε ἄνδρας, οὔτε γυναῖκα, οὔτε ζῶον κανέν. «Οὔτε κότα νὰ μὴν ξεμυτίσῃ» τοὺς εἶχε διατάξει ὁ Βασίλης. Ἐσώρευσαν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας ἄχυρα καὶ ἔβαλαν φωτιά. Ὅλο τὸ χωριὸ ἐκάηκε ὡσὰν λαμπάδα καὶ οὔτε κότα δὲν ἐξεμύτισε. Ὁ Β... ἐκράτησε τὸν λόγον του καὶ ἡ στάσις κατεστάλη ἅπαξ διὰ παντός.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠγάπα τὰ ἄνθη. Δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς τώρα νὰ φαντασθῇ μὲ ποίαν ἀνήκουστον πολυτέλειαν ἔζων οἱ ἀρχαῖοι Ρῶσσοι μεγιστᾶνες, τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ὅπως ὁ Β..., δὲν εἴξευραν τί εἶχαν. Ὅλον αὐτὸ τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον κυνηγοῦμεν, ἦτο λαμπρὸς κῆπος. Βλέπετε ἐκεῖ κάτω αὐταῖς ταῖς λεύκαις; Ἐκεῖ ἦτο ἓν εἶδος τεχνικῆς νήσου, ἡ ὁποία τώρα ἐκαλύφθη ἀπὸ λάσπην καὶ ὁ λαὸς εἶχε δώσει χαρακτηριστικὸν ὄνομα εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ παραδείσου. Τὸ ὠνόμαζε: *Τὸ στοιχειωμένο περιβόλι*. Ἐδῶ ἐγίνοντο αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις,τὰς ὁποίας διέτασσεν ὁ ἄγριος δεσπότης. Ἓν ἰκρίωμα, μία ἀγχόνη καὶ εἷς τροχὸς ἦσαν διαρκῶς ἑστημένα ἐντὸς αὐτοῦ. Ὅσους ἔφεραν εἰς τὸ μέρος αὐτὸ δὲν ἐπέστρεφαν πλέον καὶ οἱ δουλοπάροικοι ἤρχοντο διὰ τὰ παραμικρότερα σφάλματα.

Ἐπανειλημμένως αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἠθέλησαν νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ Βασίλη Β..., ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ Βασίλης ἦτο ἐπιτήδειος ἄνθρωπος, εἶχε μεγάλην περιουσίαν καὶ καλοὺς συνηγόρους εἰς τὴν Πετρούπολιν. Ἐπωφελεῖτο ἀπὸ κάποιαν τυχαίαν σύγκρουσιν δικαιοδοσιῶν καὶ ἐκέρδιζε πάντοτε καιρόν. Ἡ οἰκία,τὴν ὁποίαν βλέπετε, εἶνε κτισμένη ἐπὶ τῶν ὁρίων τῶν κυβερνείων τοῦ Ριαζὰν καὶ τοῦ Βλαδιμίρ. Ἡ γραμμή, ἡ ὁποία χωρίζει τὰς δύο ἐπαρχίας, διέρχεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν μεγάλην αἴθουσαν αὐτοῦ καὶ σημειοῦται εἰς τὸ μέσον μὲ κόκκινον χρῶμα. Ὅταν ἤρχετο νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις ὁ διοικητὴς τοῦ Ριαζὰν, ὁ Β... τὸν ἐδέχετο εὐγενῶς, ἐπέρνα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς κόκκινης γραμμῆς καὶ διετείνετο ὅτι ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν εἶχε πλέον καμμίαν δικαιοδοσίαν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐὰν πάλιν ἤρχετο νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ ὁ διοικητὴς τοῦ Βλαδιμίρ, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτζ ὠπισθοδρόμει εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κυβερνείου τοῦ Ριαζὰν καὶ παρέπεμπε τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Τσάρου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. Ἐπὶ τέλους, μετὰ τὸ σκάνδαλον τῆς πυροπολήσεως τοῦ χωρίου, οἱ δύο διοικηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ ξεμπερδεύσουν καὶ συνεφώνησαν νὰ συναντηθοῦν καὶ οἱ δύο εἰς τὸν πύργον τοῦ Βασίλη. Ἀλλ' εἰς τὸν τελευταῖον σταθμόν, ὁ διοικητὴς τοῦ Ριαζὰν εὗρεν ἕνα ταχυδρόμον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔφερε ἕνα μεγάλον φάκελλον καὶ ἐπέστρεψεν ἀποτόμως εἰς τὴν θέσιν του, ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι σπουδαῖαι ὑποθέσεις τὸν ἀνεκάλεσαν. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι ἀργότερα εἶπον ὅτι ὁ φάκελλος περιεῖχεν ἑκατὸν χιλιάδας ρούβλια.

Ἀπὸ ὅλας τὰς διηγήσεις τοῦ πατρός μου περὶ τοῦ Βασίλη Β... μία κυρίως ἔμεινεν ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν παιδικήν μου φαντασίαν. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἤμην παρὼν εἰς τὴν σκηνήν, τόσον συχνὰ ἤκουσα νὰ τὴν διηγῆται ὁ φιλαλήθης ἀνήρ, ὁ ὁποῖος παρέστη αὐτόπτης μάρτυς αὐτῆς. Ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτζ εἶχε πλέον γηράσει, αἰφνιδία δὲ ἀσθένεια τὸν ἔρριψε βαρειὰ εἰς τὸ στρῶμα· ἕνα πρωὶ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς δουλοπαροίκους τὸν θάνατον τοῦ κυρίου των. Δὲν εἶνε βέβαια ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπω ὅτι οἱ πένθιμοι ἦχοί της ἀντήχησαν εἰς τὰς ψυχὰς των φαιδρότερον ἀπὸ τὴν μᾶλλον χαρμόσυνον κωδωνοκρουσίαν. Ἀπὸ ὅλα τὰ γειτονικὰ χωρία χωρικοὶ ἠκολούθησαν τὸν ἱερέα, διὰ νὰ βεβαιωθοῦν ἐξ αὐτοψίας τὴν εὐτυχῆ εἴδησιν· ἐγέμισαν τὸν πύργον. Ὁ φοβερὸς δεσπότης ἦτο ἐξηπλωμένος εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, φοβερώτερος ἀκόμη μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θανάτου εἰς τὴν μορφήν· ἦτο μόνος, ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ γύρω του ἔκαιον αἱ λαμπάδες. Οἱ συγγενεῖς του,οἱ ὁποῖοι εἶχον κληθῆ ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν, δὲν εἶχον φθάσει ἀκόμη· οἱ σωματοφύλακές του ἐφοβήθησαν τὴν ἀντεκδίκησιν τῶν χωρικῶν καὶ εἶχαν γείνει ἄφαντοι. Ὁ ἱερεὺς τοῦ ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ ἀφῆκε,κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸν κανδηλάπτην νὰ ψάλλῃ ἕως τὸ πρωὶ τὰ νεκρώσιμα τροπάρια.

Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ δὲν ἐβγῆκαν μαζῆ μὲ τὸν ἱερέα· δὲν ἐχόρταιναν νὰ βλέπουν νεκρὸν τὸν ἐχθρόν των. Ἅμα ἔμειναν εἰς τὸν πύργον ἐλεύθεροι, ἠκροάσθησαν κατ' ἀρχὰς σιωπηλοὶ τὰς προσευχὰς τοῦ κανδηλάπτου, ὅστις ἐψιθύριζεν εἰς μίαν γωνίαν τοὺς λόγους τοῦ θείου ἐλέου· μετ' ὀλίγον ὅμως ἐθάρρευσαν καὶ συνομιλίαι θορυβώδεις ἐκάλυψαν τὴν φωνὴν τοῦ ψαλμῳδοῦ. Εἷς νέος χωρικὸς ἔφερε ρακὴν καὶ οἱ χωρικοὶ ἤρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν. Ὁ πατήρ μου καὶ κάτι ἄλλοι γείτονες ἐπροσπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν τὰ ἱερόσυλα αὐτὰ ὄργια,ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοὺς ἤκουε· οἱ χωρικοὶ ἦσαν ἔξω φρενῶν· ἐκρατοῦντο ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ ἐχόρευον πέριξ τοῦ πτώματος, ἐτραγωδοῦσαν, ἐφώναζαν, ὠρύοντο ὕβριζαν καὶ ἐβλασφήμουν τὸν νεκρόν. Οἱ πλέον μανιώδεις ἐτραβοῦσαν τὰ μουστάκια του καὶ τοῦ ἔβγαζαν ταῖς τρίχες. Ὁ παλληκαρᾶς, ὁ ὁποῖος εἶχε φέρει τὴν *βότκαν*, ἄδειασε τὸ ποτῆρι τοῦ ἁγιασμοῦ, τὸ ἐγέμισε ρακὴ καὶ τὸ ἔχωσε διὰ τῆς βίας εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ νεκροῦ:

— Νὰ σκυλόπετσο! πιὲ στὴν ὑγειὰ τῶν σκλάβων σου!

Αἰφνιδίως τὸ ποτῆρι ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἔγεινε θρύμματα· ὁ χωρικὸς ὥρμησε πρὸς τὰ ὀπίσω ἔντρομος.

Οἱ ὀφθαλμοί, τοὺς ὁποίους εἶχε σφαλίσει ὁ ἱερεύς, ἤνοιξαν. Ἔβλεπον γύρω τοὺς περιεστῶτας μὲ βλέμμα σατανικόν, κολασμένον. Εἰς τὴν στιγμήν, ἄκρα σιωπὴ ἐβασίλευσεν. Ὅλοι ἀπελιθώθησαν εἰς τὴν θέσιν ὅπου τοὺς εὗρε τὸ βλέμμα τοῦ νεκροῦ· οἱ περισσότεροι ἔπεσαν γονατιστοί. Δὲν ἠκούετο πλέον ἄλλο ἀπὸ τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ κανδηλάπτου, ὅστις ἐξηκολούθει τὴν ψαλμῳδίαν του.

Πρὶν τελειώσῃ ὅμως τὸ τροπάριον ὁ γέρων ἀνεκάθησε· μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤνοιξαν τὰ χείλη· οἱ χωρικοί, ἄφωνοι ἀπὸ τὸν τρόμον ἐνόμιζον ὅτι καὶ ἡ φωνή, ἡ ὁποία ἀνέβαινεν εἰς τὰ χείλη του, ἤρχετο ἀπὸ τὴν Κόλασιν:

— Εὐστάθιε, σὺ ὁ ὁποῖος μὲ ὕβρισες, ἔλα ἐδῶ· καὶ σύ, Παχώμιε, ὁ ὁποῖος ἤγγισες τὴν κεφαλήν μου· καὶ σύ, Μίχα, ὅπου ἐτράβηξες τὰ μουστάκια μου—ἀπηρίθμησεν ἀκριβῶς ὅλους ὅσοι εἶχον βάλει χέρι ἐπάνω του καὶ τὸ ἔγκλημα ἑκάστου —αὔριον θὰ κρεμασθῆτε. Οἱ ἄλλοι θὰ μαστιγωθοῦν. Παιδιά! σχοινιὰ καὶ δέστε τους!

Ὁ γέρων οἰκονόμος τοῦ πύργου ὑπῆγε νὰ φέρῃ τοὺς σωματοφύλακας. Μέχρις ὅτου δ' ἔλθουν, κανεὶς οὔτε ἐσκέφθη κἂν νὰ κινηθῇ, νὰ ἀντισταθῇ ἢ νὰ φύγῃ. Ὅταν οἱ στρατιῶται ἐμβῆκαν, ὁ κύριος ἦτο ὄρθιος καὶ ἐδέσποζε τῶν γονυπετῶν χωρικῶν. Ὑπέδειξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους του ποίους ἔπρεπε νὰ συλλάβουν. Ἔπειτα ἐπῆρε ἓν ρούβλιον ἀπὸ τὴν τσέπην ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν κανδηλάπτην:

— Πήγαινε εἰς τὸ διάβολο, γαιδοῦρι. Καὶ κύτταζε μὴν ξαναγυρίσῃς νὰ κάμῃς τὴν δουλειά σου ἐδῶ, ἂν δὲ σὲ προστάξω ἐγώ, γιατὶ θὰ σοῦ κόψω τὰ πόδια....

Τὴν ἐπιοῦσαν οἱ ἔνοχοι ἐκρεμάσθησαν ὅλοι εἰς τὸ *Στοιχειωμένο περιβόλι*.

Ὁ Β... διηγήθη εἰς τὸν πατέρα μου, ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ληθάργου του, οὔτε μίαν στιγμὴν δὲν ἐσκοτίσθη ὁ νοῦς του. Ἤκουσε ὅλας τὰς συνομιλίας, ἀντελήφθη ὅλα τὰ ἐπεισόδια, μέχρις οὗ ἡ καταληψία διελύθη, εἴτε ἕνεκα τοῦ σφοδροῦ θυμοῦ, εἴτε ἐκ τοῦ καυστικοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ χωρικὸς τοῦ ἔρριψεν εἰς τὸν λάρυγγα. Ἀλλ' ὅταν ὁ ἐντόπιος ἰατρὸς ἠθέλησε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς μερικοὺς χωρικοὺς πῶς ὁ αὐθέντης των ἐσηκώθη, ἐνῷ τὸν ἐνόμιζον νεκρόν, ἐννοεῖτε ὅτι ἔχασε τὰ λόγια του. Δι' ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ριαζὰν, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Κόλασιν, διὰ νὰ κρεμάσῃ ἀκόμη μερικοὺς δούλους. Ἔκτοτε οἱ δυστυχεῖς ἄνθρωποι ἔχασαν κάθε ἐλπίδα ἀπελευθερώσεως· εἶδαν πλέον ὅτι ὁ κύριός των ἐπερίπαιζε τὴν θείαν δύναμιν, ὅπως ἐπερίπαιζε τὴν ἐξουσίαν τοῦ Τσάρου. Πολλοὶ δὲ ἐπείσθησαν ὅτι ἦτο αὐτὸς ὁ ἀθάνατος Σατανᾶς.

Ὁ Β... ἔζησε καὶ ἐτυράννησε ἀκόμη πολλὰ ἔτη. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐτόλμα πλέον εἰς τὰ χωρία του οὔτε νὰ ἀναστενάξῃ. Ὅταν ἀπέθανε εἰς τὰ σωστά, κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ τὸ πιστεύσῃ καὶ οἱ κληρονόμοι του ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐπαραξενεύοντο διὰ τὴν παραδειγματικὴν εὐπείθειαν τῶν ἀνθρώπων των. Οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἐπερίμεναν πάντοτε τὴν ἐπάνοδον τοῦ μισητοῦ Βασίλη. Ἀκόμη καὶ τώρα οἱ γέροντες, ὅταν διέρχωνται αὐτὸ τὸ τέλμα, σταυροκοποῦνται. Οἱ νέοι, τὰ γερὰ κεφάλια, παραδέχονται ὅτι ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἀπέθανεν ἐπὶ τέλους· ἀλλὰ πιστεύουν ὅτι τὸ σῶμά του ἤρχισε νὰ λυώνῃ μόνον μετὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου, τὴν ἡμέραν τῆς χειραφεσίας. Κατὰ βάθος δὲ δὲν ἔχουν ἄδικον. Τὸ γένος τῶν Βασιλήδων ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξέλιπεν ἐκ Ρωσσίας. — Ἀλλὰ ὁ ἥλιος πέφτει. Πᾶμε νὰ βαρέσωμε τῆς πάππιες, ὅπου ἔπεσαν 'πίσω ἀπὸ τὸ *Στοιχειωμένο περιβόλι*.

(Eugène Melchior de Vogüé)

Δ.Γ.Κ.

ΕΘΙΜΑ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑι

Ἡ συλλογὴ καὶ ἀναγραφὴ ἐθίμων, ἠθῶν, ἑορτῶν καὶ παντὸς ἐν γένει στοιχείου τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ βίου, καθ' ὅλου ἢ ἐν μέρει σωζομένων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν πόσον συμβάλλει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ διαλεύκανσιν τοῦ ἐθνολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συνδέσμου τοῦ ἑνοῦντος ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους ἕλληνας μετὰ τῆς σεπτῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, οἱ δὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐνδιατρίψαντες καὶ ἐνεγκόντες εἰς φῶς τὰ παρὰ τῷ λαῷ τηρούμενα ἔτι περισπούδαστα λείψανα καὶ μαρτύρια τοῦ ἐθνικοῦ βίου, εἰσήνεγκαν ἀληθῶς πολλοῦ λόγου ἀξίαν τῇ πατρίῳ ἱστορίᾳ εἰσφοράν. Ἐν Κεφαλληνίᾳ τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, ἡ γλῶσσα καὶ ἐν γένει ὁ χαρακτὴρ τῶν κατοίκων εἰσὶν ἑλληνικώτατα, τῆς δὲ περὶ τούτων

ἐρεύνης καὶ τὴν συλλογὴν αὐτῶν πρό τινος ἐπιλαβόμενος, ὡρμήθην ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ διάσωσις αὐτῶν θὰ παρεῖχε οὐ σμικρὸν τὸ ὄφελος τοῖς παρ' ἡμῖν κυρίως γλωσσοδίφαις, ἠθογράφοις καὶ ἱστορικοῖς, καὶ ἐμοὶ εὐαρεστοτάτην ἀσχολίαν. Ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ζωηρότερον ἤγειραν ἐν ἐμοὶ τὸ διάφορον καὶ θερμότερον τὸν πόθον τῆς συλλογῆς, εἰσὶ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς νήσου, ὧν τὰ τελευταῖα κυρίως ἔχουσι τὰ πλεῖστα καταφανῆ τὴν σχέσιν πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, ἄλλα δέ εἰσι πάντως ἑλληνοφανῆ. Τῆς περιγραφῆς τούτων ἐν μικραῖς διατριβαῖς ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Α'.— Η ΜΙΣΟΣΠΟΡΙΤΙΣΣΑ

Ἡ ἑορταζομένη σήμερον Παναγία ὀνομάζεται παρὰ τοῦ λαοῦ *Μισοσπορίτισσα*, ἔφορος οἱονεὶ νομιζομένη τῆς σπορᾶς ἐν γένει, νέα Δημήτηρ, ἧς ἡ ἑορτὴ συμπίπτει μετὰ τῶν μέσων τοῦ χρόνου τῆς σπορᾶς τῶν δημητριακῶν

Ὁ γεωργὸς εὑρισκόμενος ἤδη εἰς τὸ μέσον τῆς ἐργασίας του ταύτης, ἐξ ἧς, μάλιστα παλαιότερον, ὅτε ἐν γένει τὰ σιτηρὰ ἦσαν τῶν κυριωτέρων τοῦ τόπου προϊόντων, ἀναρτᾷ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἄρτου του, τῆς κυρίας τροφῆς του, θεωρεῖ πλέον τὸ ἥμισυ ταύτης ἠσφαλισμένον, ἐπὶ τούτῳ δ' ἐλπίζων λέγει τὸ ῥητὸν

»Μισῶσπειρα, μισόφαγα»
»μισῶχω νὰ 'περάσω»

συνδυάζων οὕτω λεκτικῶς καὶ πραγματικῶς τρία σπουδαῖα δι' αὐτὸν γεγονότα, τρία πολυσήμαντα χρονικὰ διαστήματα, τὸ μέσον τοῦ χρόνου τῆς σπορᾶς, τὸ μέσον τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ θερισμοῦ καὶ τοῦ ἡμίσεος μέλλοντος ἔτους τὴν ἐξασφάλισιν ὡς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἡμισείας σπορᾶς, ἐπὶ τούτῳ δὲ σήμερον γενικὴ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ βράζωσι τὰ *πολυσπόρια* (ἢ σπανιώτερον *μπουρμπουρέλια*) ἤτοι διαφόρων εἰδῶν ὄσπρια καὶ δημητριακῶν ὁμοῦ, εἰς ὅλων δὲ τὰς τραπέζας θὰ ἴδῃ τις, σήμερον ἐν Κεφαλληνίᾳ *διὰ τὸ καλὸν* τὸ περίεργον φαγητὸν ἐν ᾧ θὰ εὕρῃ ἀπὸ τῶν κυάμων μέχρι τῆς φακῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ἀραβοσίτου μέχρι τοῦ ἀγριοκοκκίου. Εἰς πολλὰς οἰκίας μάλιστα βράζουσι μεγάλην ποσότητα διανέμοντες εἶτα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχούς, πολλοὶ δὲ παντοπῶλαι μιγνύντες τὰ διάφορα ὄσπρια καὶ σιτηρά, δωροῦσιν εἰς τοὺς πελάτας τῶν καταστημάτων των.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔχει ἀφεύκτως ἀρχαίαν τὴν καταγωγήν. Κατὰ τὸν Πυανεψιῶνα, μῆνα τέταρτον ἢ πέμπτον τοῦ ἀττικοῦ ἡμερολογίου πολλαὶ ἤγοντο ἑορταὶ καὶ πολλοὶ ἐτελοῦντο ἀγῶνες ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλαις ἑλληνικαῖς πόλεσι. Τὰ *Ἀπατούρια* ἡ μεγάλη πολιτικὴ ἑορτή, ἐξ ἧς καὶ ὁ μὴν Ἀπατουρίων παρ' Ἐφεσίοις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀσίας, τὰ *Χαλκεῖα* πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡραίστου, οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡλίου ἀγῶνες, ἡ ἑορτὴ τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ἄρεως, καὶ αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τῶν *Πυανεψίων* καὶ τῶν *Θεσμοφορίων*.

Ἀλλ' αἱ δύο τελευταῖαι ἐσχετίζοντο σπουδαίως μετὰ τῆς ἐποχῆς διότι ἡ μὲν τῶν Πυανεψίων, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη ὁ καθ' ὃν ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ μὴν Πυανεψιών, ἤγετο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θησέως. Κατ' αὐτὴν ἔβραζον ὄσπρια, καὶ κυρίως πύανα ἤτοι κυάμους πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἕψεως τῶν πυάνων τούτων κληθείσης τῆς ἑορτῆς Πυανέψια.—Ἡ δὲ τῶν Θεσμοφορίων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος ἐπὶ τῷ ὅτι εἰσαγαγοῦσα τὴν γεωργίαν καὶ τὰ γεννήματα ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ νομικῆς τῶν κοινωνιῶν συντάξεως καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν τοῦ ἐξημερωμένου βίου ἀποδιδομένων αὐτῇ τῇ Θεσμοφόρῳ θεᾷ, καὶ ἥτις ἑορτὴ εἰσήχθη ὑπὸ Ὀρφέως ἐν Ἀθήναις ἢ ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἄλλους.—Ἡ σύμπτωσις τῶν κατὰ παλαιὸν ἔθιμον βραζομένων ὀσπρίων καὶ δημητριακῶν, ἤτοι τῶν *πολυσπορίων* πρὸς τὰ *πύανα* τῶν ἀρχαίων, ὁ Πυανεψιὼν ἀντιστοιχῶν κατὰ τοὺς πλείστους πρὸς μέρος τοῦ Νοεμβρίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, Ἡ Δημήτηρ, ἡ Μισοσπορίτισσα, ὁ χρόνος τῆς σπορᾶς, νομίζομεν ὅτι ἀρκούντως ἐξηγοῦσι τὴν καταγωγὴν τοῦ Κεφαλληνιακοῦ ἐθίμου καὶ σχετίζουσιν αὐτὸ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, συνδυάσαντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ προτασίᾳ τῆς Παναγίας τὰς θεϊκὰς ἰδιότητας καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Δήμητρος ἐν τῇ τηρήσει λειψάνων τῶν Πανεψίων καὶ Θεσμοφορίων.

Ἐν Ληξουρίῳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1888.

Ἡλίας Α. Τσιτσέλης

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Μετὰ τὸν Βεετόβεν καὶ τὸν Σοῦβερτ καὶ ὁ Γλοὺκ θ' ἀποκτήσῃ μετ' ὀλίγον μνημεῖον ἐν τῷ κεντρικῷ κοιμητηρίῳ τῆς Βιέννης. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης ἀπεφάσισεν ὅπως τὰ ὀστᾶ τοῦ περιδόξου μελοποιοῦ τῆς *Ἰφιγενείας* μεταφερθῶσιν ἐκεῖ καὶ κατατεθῶσιν ἐν χώρῳ, ἐφ' οὗ θέλει στηθῇ μνημεῖον ἄξιον αὐτοῦ, δαπάνῃ τῆς πόλεως Βιέννης. Ὁ Γλοὺκ νῦν κεῖται τεθαμμένος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Προαστείου Ματζλαΐνσδορφ καὶ ὀβελίσκος ἐκ γρανίτου ὀρθοῦται ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Ἐσχάτως, παριστανομένης τῆς *Κάρμεν* ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν μικροῦ δεῖν συνέβη ἀπευκταῖον κατὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως. Παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους ὁ ὑποκρινόμενος τὸν δὸν Χοσσὲ ὑψίφωνος, ὅτε ἡ Κάρμεν λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν τὸν ἀγαπᾷ πλέον καὶ σπεύδει εἰς συνάντησιν τοῦ ἐπευφημουμένου ταυρομάχου Μασκαρίλιου, ἔπληξεν αὐτὴν βιαιότερον τοῦ πρέποντος διὰ τοῦ ἐγχειριδίου εἰς τὸ στῆθος καὶ ἐπληγωσεν ἐλαφρῶς πως τὴν ἄσπλαγχνον ἠθοποιόν. Εὐτυχῶς τὸ ὅπλον δὲν ἦτο πολὺ ὀξύ, οὐδ' ἰσχυρόν, ἄλλως τὸ μελόδραμα θὰ εἶχε πραγματικῶς τραγικὴν τὴν λύσιν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

***

Δύο μέγισται οἰκίαι οἰκοδομοῦνται νῦν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὧν ἡ μία ἔχει δεκατρία πατώματα καὶ ἡ ἄλλη ἐννέα. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τὸ ὑλικὸν εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σίδηρος, διότι τὰ πέντε χαμηλὰ πατώματα γίνονται ὅλα ἐκ σιδήρου, ἐπ' αὐτῶν δὲ θὰ κτισθῶσι τὰ λοιπὰ διὰ πλίνθων· ἡ δὲ δευτέρα κτίζεται ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ γρανίτου εἰς τὰ ὑψηλότερα δὲ μέρη διὰ λίθου τῆς Ἰνδιάνας.

Ἡ οἰκοδόμησις τῆς πρώτης, ἥτις εἶνε προφυλαγμένη ἀπὸ πυρκαϊᾶς, θὰ στοιχίσῃ 250 000 τῆς δὲ δευτέρας 400 000 δολλαρίων.

***

Ἀπίστευτα εἶνε τὰ λεγόμενα περὶ τῆς καθαριότητος ἐν Ὁλλανδίᾳ. Ὁ Ἐδμόνδος δὲ Ἀμίτσης ἐξῆρεν αὐτὴν ἐν τῷ περὶ Ὁλλανδίας συγγράμματι, οὗ μέρη ἐδημοσιεύθησαν ἄλλοτε ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως εἶνε τὰ περὶ καθαριότητος τῶν σταύλων εἰδικῶς ἅτινα γράφει νῦν ἡ Nature:

Πολλάκις ὁ σταῦλος τῶν ἀγελάδων εἶνε καθαρώτερος καὶ τοῦ ἐνδιαιτήματος τῶν ἰδιοκτητῶν. Πρὶν εἰσέλθῃ τις εἰς αὐτὸν ὀφείλει νὰ σφογγίσῃ τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς ἐστρωμένης ψιάθου. Οἱ σταῦλοι εἶνε συνήθως ἐκτισμένοι διὰ ποικιλοχρόων πλινθίων ἀμέμπτου καθαριότητος καὶ στιλπνότητος. Τὰ παράθυρα εἶνε κεκοσμημένα διὰ παραπετασμάτων ἐκ μουσελίνης καὶ διὰ γαστρῶν εὐανθῶν. Αἱ φάτναι ἐζωγραφημέναι. Αἱ ἀγελάδες αὐταὶ κτενισμέναι, πλυμέναι. Ὅπως μὴ ρυπαίνωνται δένουσι τὰς οὐρὰς αὐτῶν διὰ λεπτοῦ σχοινίου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Αὖλαξ, διὰ τῆς ὁποίας διαρκῶς ῥέει ὕδωρ, παρασύρει πᾶσαν ἀκαθαρσίαν. Μόνον παρὰ τοὺς πόδας τῶν ζώων βλέπει τις προσκαίρως κόπρον καὶ ῥύπους· τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ ἐδάφους εἶνε ἄσπιλον. Ὁ ἀὴρ εἶνε τόσον καθαρὸς ὥστε κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς σταύλου ἀγελάδων.

***

Ἐν Βαλτιμόρῃ ἀπέθανεν ἐσχάτως γυνὴ ζυγίζουσα 858 λίτρας. Ἀντίζηλον ἄλλην κατὰ τὸ βάρος δὲν εἶχεν· ἀλλ' εἷς συμπολίτης αὐτῆς τὴν ὑπερέβη παραδόσας εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸν θάνατόν του ἡμισυν τόνον σαρκὸς καὶ ὀστῶν!

***

Κατὰ τὴν στατιστικήν, ἣν δημοσιεύει ἡ ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς *Φιλὸξ* ὄργανον τῶν θιασωτῶν τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν, μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1888 ἀπετεφρώθησαν σώματα: ἐν Γότθᾳ 554, ἐν Ἰταλίᾳ 998, ἐν Ἀμερικῇ 287, ἐν Σουηδίᾳ 39, ἐν Ἀγγλίᾳ 16, ἐν Γαλλίᾳ 7, ἐν Δανίᾳ 1. Ὁ μεγαλείτερος σύλλογος ὑπὲρ τῆς ἀποτεφρώσεως εἶνε ὁ ἐν Στοκχόλμῃ ἀριθμῶν 3,012 μέλη, ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι ἐν Δανίᾳ, Ὁλλανδίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ ἀλλαχοῦ.

***

Αἱ διατρέχουσαι τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς 19,578 μίλλια (31,000 χιλιόμετρα). Τούτων τὰ 10,592 μίλλια εἶνε γραμμαὶ διπλαῖ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἁπλαῖ. Αἱ γραμμαὶ αὗται ἐκπροσωποῦσι κεφάλαιον ὀνομαστικὸν 951,000.000 λιρῶν στερλινῶν, καταβληθὲν δὲ 846 ἑκατ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν κατὰ τὸ ἔτος 1887 ἦτο 733,678,000. Τούτων 637 ἑκατ. ἦσαν 3ης θέσεως, 64 ἑκατ. 2ας, 31 ἑκατ. 1ης. Ἐπὶ τῶν γραμμῶν λειτουργοῦσι 15,552 ἀτμομηχαναί, 35,021 ἁμαξαι ἐπιβατῶν καὶ 500,000 φορτηγοὶ ἁμαξαι.

***

Εἰς παραστάσεις τοῦ Ἅμλετ δοθείσας ἐσχάτως ἐν Γενεύῃ καὶ ἄλλαις ἑλβετικαῖς πόλεσι τὸ πρόσωπον τοῦ δανοῦ βασιλόπαιδος ὑπεκρίθη γυνή, ἡ δεσποινὶς Λεροῦ δοκιμωτάτη ἠθοποιός, μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσιν εὐάριθμοί τινες κριτικοὶ οἵτινες ἠθέλησαν ν' ἀποδείξωσιν ἐπικαλούμενοι ἱστορικὰ μαρτύρια οὐχὶ πολὺ πειστικὰ ὅτι ὁ Ἅμλετ ἦτο γυνή. Τούτου τεθέντος, θὰ ἦτο δυνατὸν ἴσως νὰ ἐννοηθῇ ἐν πολλοῖς ὁ ἀληθῶς μυστηριώδης χαρακτὴρ τοῦ Σαιξπηρείου ἥρωος, τοῦ ὁμοιάζοντος πολλαχοῦ πρὸς νευροπαθῆ γυναῖκα.

***

Τὴν 8 Νοεμβρίου ἤρξατο τὸ θέρος ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἐκεῖ τὸ φθινόπωρον ἄρχεται τὴν 8 Φεβρουαρίου, ὁ χειμὼν τὴν 8 Μαΐου καὶ τὸ Ἔαρ τὴν 8 Αὐγούστου.

***

Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν ὁ πληθυσμὸς τῶν αὐστριακῶν χωρῶν ἀνήρχετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1887 εἰς 23,447,192, τῆς δὲ Οὐγγαρίας εἰς 16 $^1/_2$ ἑκατομμύρια. Ὥστε ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας ἀνήρχετο εἰς 40 περίπου ἑκατομμύρια.

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

Ὁ Αἴσωπος μᾶς λέγει πιαστῆκαν 'στὰ μαλλιὰ
Γιὰ ὡμορφιαῖς καὶ χάρι, ῥωδιὰ μὲ τὴ μηλιά.

Ἐχώθηκε κ' ἡ βάτος νὰ μάθῃ τὸ γιατί,
Κι' ἀντὶ νὰ ταῖς χωρίσῃ 'παινέθηκε κι' αὐτή.

Συμπάθειο, 'στοῦ Αἰσώπου τὸ λάθος δὲν βαστῶ
Κι' ἂν εἶναι γιὰ μιὰ βάτο, τὸ λέγω τὸ σωστό.

Χλωμὰ ἔχει τὰ λουλούδια ἡ βάτος καὶ κεντᾷ
Ἐκεῖνον ποῦ θελήσει νὰ πάῃ ἐκεῖ κοντά.

Ἀλλὰ πῶς δὲν μ' ἀρέσει δὲν εἰμπορῶ νὰ 'πῶ,
Γιατὶ τὴν παρομοιάζω μὲ κάτι π' ἀγαπῶ:

Μ' ἐκεῖναις ταῖς κοπέλλαις ἀπὸ ταῖς τωριναῖς,
Ποῦ ὤμορφαις δὲν εἶναι ἀλλὰ πολὺ ξυπναῖς.

Δοκίμασες κομμάτι νὰ ταῖς εἰρωνευθῇς;
Καθόλου δὲν κακιώνουν—σὲ τιμωροῦν εὐθύς

Μ' ἕνα καὶ μόνο λόγο πολὺ πειρακτικὸ
Ποῦ κάμνει κι' ἀπ' τὴ βάτο χειρότερο κακό.

ΕΥΑ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ὁ θνήσκων ἄνθρωπος εἶνε ἀερόστατον ἀπορρίπτον τὸ ἔρμα του.

—

Ὁ αὐλικός, καθὼς ὁ γάτος, προσκολλᾶται εἰς τὸν οἶκον, ὄχι εἰς τὸ πρόσωπον.

—

Τὸ χρῆμα εἶνε καλὸς ὑπηρέτης, ἀλλὰ κακὸς κύριος.

—

Τὴν πεῖραν τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦσι μᾶλλον αἱ διαψευσθεῖσαι ἐλπίδες ἢ αἱ κτηθεῖσαι γνώσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ποδιὰ τῆς Αὐτοκρατείρας.

Ἐπιτροπὴ βερολιναίων κυριῶν προσέφερεν εἰς τὴν αὐτοκράτειραν Βικτωρίαν Αὐγούσταν ποδιὰν λευκὴν μεταξίνην, ἐφ' ἧς εἶνε λεπτότατα κεντημένα τὰ ὀνόματα τῶν πέντε αὐτῆς ἀρρένων τέκνων.

Ὑποδεχομένη τὴν ἐπιτροπὴν ἡ Αὐτοκράτειρα εἶπε:

— Τὸ δῶρον τὸ ὁποῖον μοῦ δίδετε εἶνε πολὺ τιμητικὸν· ἀποδεικνύειτὴν ἐμπιστοσύνην ἣν ἔχετε πρὸς ἐμέ, διότι ἡ ποδιὰ ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τὸ σύμβολον τῆς ἀληθοῦς γερμανίδος οἰκοκυρᾶς.

Ζωσθεῖσα δ' αὐθωρεὶ τὴν ποδιὰν προσέθηκεν:

—Ὁ σύζυγός μου ἐπιθυμεῖ νὰ φορῶ πάντοτε ποδιὰν καὶ παρέχετε εἰς αὐτὸν τόσην εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ δώρου σας ὅσην καὶ εἰς ἐμέ.

Δύο ἐπισημότητες.

Τὸ ἑξῆς χαριέστατον ἀνέκδοτον περὶ τῆς ἄρτι ἀποθανούσης ἐν Παρισίοις πεφημισμένης ἀοιδοῦ ἀσμάτων Βικτωρίνης Δεμαὶ διηγοῦνται αἱ ἐφημερίδες:

Φίλος τις τοῦ Ρενὰν θέλων νὰ παράσχῃ εἰς τὸν κλεινὸν φιλόσοφον τέρψιν, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ, μὴ δυνάμενος νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ᾠδικὸν καφενεῖον ὅπου ἔψαλλεν ἡ Δεμαί, παρεκάλεσε γνωστὸν γάλλον συγγραφέα νὰ καλέσῃ ταύτην εἰς τὸν οἶκόν του ὅπως συγγευματίσῃ μετὰ τοῦ Ρενάν.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ ἅμα εἶδεν εἰσερχομένην τὴν καλλιτέχνιδα ἠγέρθη καὶ πλησιάζων αὐτὴν μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ προσηνείας καὶ ἀβρότητος λέγει:

— Κυρία μου, δυστυχῶς δὲν πηγαίνω εἰς τὰ καφὲ σαντάν, ἀλλὰ θὰ ἦμαι πολὺ εὐτυχὴς νὰ σᾶς ἀκούσω ἐδῶ, διότι ἤκουσα πολλάκις νὰ γίνεται λόγος διὰ σᾶς.

— Καὶ ἐγώ, κύριε Ρενάν, ἀπαντᾷ ἡ Δεμαὶ μὴ θέλουσα νὰ ὑστερήσῃ κατὰ τὴν προσήνειαν, καὶ ἐγὼ ἤκουσα πολλάκις νὰ γίνεται λόγος διὰ σᾶς.

Ὁ Γονδινὲ καὶ ὁ θυρωρός του.

Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν γάλλος συγγραφεὺς Γονδινὲ ἦτο ἀνὴρ μειλιχιώτατος τοὺς τρόπους, ἐφέρετο δὲ προσηνέστατα πρὸς πάντας τοὺς πρωτοπείρους ἐργάτας τῆς γραφίδος, ὅσοι ἤρχοντο νὰ ζητήσωσι τὰς συμβουλάς του. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀδιακρισία ἐκείνων ἐνεθαρρύνετο ἐκ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἵνα κατορθώσῃ νὰ εὕρῃ ὥρας ἡσυχίας πρὸς ἐργασίαν ἠναγκάζετο νὰ κλείῃ τὴν θύραν.

Ἡμέραν τινὰ ἐν τούτοις, μεθ' ὅλας τὰς ῥητὰς παραγγελίας ἃς ἔδωκεν εἰς τὸν θυρωρὸν, εἰσάγει οὗτος κυρίαν λογιωτάτην, ἥτις ἦτο ἡ ἐνοχλητικωτάτη διὰ τὸν Γονδινὲ ἐπίσκεψις.

Ἀφοῦ τέλος ἀπηλλάγη αὐτῆς, κράζει τὸν θυρωρόν:

— Δὲν σοῦ εἶπα νὰ μὴν ἀφήσῃς κανένα ν' ἀναβῇ;

— Κύριε, ψιθυρίζει συγκεχυμένως ὁ θυρωρὸς, δὲν ἄφησα παρὰ μόνον τὴν κυρία...

— Ἴσα, ἴσα δὰ τὴν κυρίαν! Καὶ διατί αὐτὴ ἡ ἐξαίρεσις;

— Μὰ βλέπετε αὐτὴ δὲν εἶνε ὅπως οἱ ἄλλοι... Θὰ σᾶς φανερώσω τὴν ἀλήθεια ... Μοῦ δίνει ὅποτε ἔρχεται εἴκοσι φράγκα γιὰ νὰ τὴν ἀφήσω ... καὶ εἶμαι οἰκογενειάρχης....

— Τότε ἀλλάζει, ἀποκρίνεται ὁ Γονδινέ, βαθέως συγκινηθείς, ἄφινέ την ν' ἀναβαίνῃ ὅποτε ἔρχεται· δὲν θέλω νὰ σὲ ζημιώσω.

Ἡ ὡραιοτέρα μουσική.

Ἠρώτησέ τις τὸν διάσημον γάλλον μελοποιὸν Ὠδὲρ, ποία μουσικὴ ἤρεσκεν εἰς αὐτὸν περισσότερον.

— Ἡ ὡραιοτέρα γιὰ 'μένα μουσικὴ, ἀπήντησεν, εἶνε τὸ φροῦ-φροῦ μεταξωτοῦ φορέματος εἰς τὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ μου!

Σκέψις ὑποδηματοκαθαρεστοῦ.

— Τί καλὰ θᾶταν, μωρὲ Γιάννη, νᾶχαν οἱ ἄθρωποι τέσσερα ποδάρια!..

— Γιατί, μωρὲ Μανώλη;

— Νά, βλάκα!.. τότες θὰ παίρναμε μιὰ δεκάρα λοῦστρο....

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1532.